

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. ΦΥΛΛ. ΙΗ'.

31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1873.

ΜΑΡΙΝΟΥ ΦΛΑΙΕΡΟΥ

ΣΥΝΩΜΟΣΙΑ

ΕΝ ΕΝΕΤΙΑ.

Πρὸ πολλοῦ ἤδη ἡ Ἑνετία εἶχεν ἀπολέσει τὴν μέχρι τοῦ 16^{ου} αἰῶνος διὰ πολλῶν θυσιῶν ἀποκτηθεῖσαν δόξαν τῆς ὅτε μετὰ τὸ 1250 ὁ ἀστὴρ τῆς φανερώως ἤρχισε νὰ δύῃ. Ἡ ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦ ἀτρομήτου Μιχαήλ τοῦ Παλαιολόγου, 1261, ἡ διάνοξις τῆς πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας ὁδοῦ, ἡ ἀπώλεια τῆς Τριπόλεως τῆς Συρίας καὶ τέλος τῆς Πτολεμαΐδος, 1291, καιρίαν πληγὴν κατὰ τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς ἐπένεγκον ὡς καὶ κατὰ τοῦ κυριαρχικοῦ αὐτῆς μεγαλείου ἀρ' οὐ τοῦτο ἐξήρτῆτο

Οἱ περὶ τὸ τέλος τοῦ 17^{ου} αἰῶνος καὶ ἐφεξῆς ἐξαρθέντες πρὸς τοὺς Γενουησίους πόλεμοι, οἵτινες ἐμπορικοὶ δύνανται νὰ ἐπικληθῶσι καὶ αἱ διάφοροι ἦπται, αἱ πρὸς αὐτοὺς ναυμαχοῦντες ὑπέστησαν, παρέλυσαν τὴν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐπιρροὴν τῶν Ἑνετῶν, ἐνῶ οἱ Γενουηῖσοι τοῦναντίον ἀπεκαθίσταντο ἐν αὐτῇ, τὴν Χίον, 1346, κατακτήσαντες· οἱ τελευταῖοι οὕτω κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἐξασφα-

(ΑΝΑΤ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ).

λισθέντες νέας ἐκδρομὰς κατὰ τῶν ἐν τῷ Ἀδριακῷ Ἑνετικῶν κτήσεων ἐπεχείρησαν ἀποστείλαντες ἰσχυρὸν στόλον διοικουμένου ὑπὸ τοῦ ἀνδρείου ναυάρχου Παγαίνου Δορῆα, ὅστις ἐληξίετο καὶ συνεχῶς ἠνώχλει τὰς παραλίους, ἐπὶ τῶν νήσων καὶ τῆς στερεᾶς πόλεις. Ἡ Δημοκρατία μόλις δυνηθεῖσα κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ν' ἀποστείλῃ μικρὸν τινα στόλον, ἤσχολῆθη κυρίως εἰς τὴν προφύλαξιν τῆς ἐπαπειλουμένης πρωτεύουσας, τὴν τε εἰσοδὸν τοῦ λιμένος τοῦ Λίδου—Lido—(1) δι' ἄλλωσεων περιφράξισα καὶ πάντα πολίτην ἐν ἡλικίᾳ προσκαλέσασα εἰς τὰ ὄπλα. Ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ ἐπισυμβᾶς θάνατος τοῦ Δουκῆς Ἀνδρέου Δανδόλου, (2) 1354, τὴν ἀναστολὴν τῶν πολεμικῶν σχεδίων ἐπέφερεν.

Τῆς εὐκαιρίας ἐπωφελοῦμενον τὸ μέγα συμβούλιον ἐπηγάγετο περιορισμοὺς τινὰς εἰς τὰ δικαιώματα τῶν Δουκῶν, δηλ. δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ἀκροάζονται οὔτε πρέσβων οὔτε βητόρων, εἰ μὴ παρῆσαν τοῦλάχιστον τέσσαρες σύμβουλοι καὶ δύο μέλη ἐκ τῶν τεσσαράκοντα—Consiglio

(1) Lido ἐκ τοῦ Λατίν. Litus παραγ. σημ. ἀκτὴ κυρίως περιγῆλι καλεῖται δ' οὕτω νήσος σμικροτάτη μέλιτι μόλις ἀπέχουσα τῆς Ἑνετίας, ἐπ' ἧς σήμερον ὑπάρχουσι τινες κηποι διασκεδάσεως.

(2) Ὁ Δάνδολος κατὰ τὸν Bouillet πρῶτος συνέγραψεν ἱστορίαν τῆς Ἑνετίας.

dei Quaranta— ὡσαύτως δὲν ἐπετρέπετο αὐτοῖς ἢ ἀπαλλοτριώσει τῆς περιουσίας ἢ μεταβίβασιν τῶν χρεῶν των.

Νέος Δουξ ἐξελέχθη ὁ Μαρίνος Φαλιέρος, Σεπτ. 1354, κόμης Βαλδὲ Μαρίνας καὶ ἀπόγονος εὐγενούς καὶ ἰσχυρᾶς οἰκογενείας, ὅστις 70τῆς σχεδὸν εἰς δευτέρον γάμον συνῆλθεν μετὰ τῆς Λουδοβίκης Γραδείγου γυναικὸς ὡραίας καὶ νεωτάτης· ἐξ ἧς ἀπέκτησεν δύο θυγατέρας Λουκίαν καὶ Πινόλην. Τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φαλιέρου ἅπαντες ἐπεκρότησαν.

Ἡ Δημοκρατία ἐν τούτοις ἐξικολούθει τὸν κατὰ τῶν Γενουησίων πόλεμον καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὀλίγον ἐπιτυχῶς καὶ ἀνευ ἀποτελέσματος, ἐπελθέντος δὲ τοῦ χειμῶνος διέταξεν τὸν ναύαρχόν της Νικόλαον Πιζάνην νὰ ἐπικενθῆ.

Τοῦτο ὅμως δὲν τῷ ἦτον εὐκόλον, διότι συνεχῶς παρεκκολληθεῖτο καὶ καταδιώκετο ὑπὸ τοῦ Δαρία, δι' ὃ ἠναγκάσθη νὰ καταφυγῆ εἰς τὰς Οἰνούσας παρὰ τὴν Μεθώνην. Ἐκεῖ ὅμως ἐπελθὼν ὁ Γενουησὺς Ναύαρχος καὶ ἀναγκάσας τὸν Πιζάνην νὰ ἐξέλθῃ εἰς ναυμαχίαν, ἤρατο πλήρη ἐνδοξὸν νίκην, ἅπαντα τὰ Ἐνετικὰ πλοῖα αἰχμαλωτίσας καὶ αὐτὸν τὸν Πιζάνην. Ὅταν ἡ εἰδησις αὕτη ἠγγέλθη εἰς Ἐνετίαν πανικός φόβος κατέλαβεν ἅπαντας καὶ τὴν καταστροφὴν των προικονίζοντο, καταβληθέντες ἀπὸ τοσαύτης ἀλλεπαλλήλους ἥττας.

Ὁ Βασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας ἀφ' ἑτέρου τῆς περιστάσεως ἐπωφελοῦμενος, ἠπειλεῖ νὰ καταλάβῃ ἐκ νέου τὴν Δαλματίαν, ἧτις ἦν τότε ὑπὸ τῆς Ἐνετίας καὶ πηγὴ πλοῦτου.

Τοιαύτη ἦν τότε οἰκτρὰ ἢ κατάστασις τῶν πραγμάτων, ὅτε οἰκτροτέρην αὐτὴν κατεστήσατο ἡ ἀσύνετος διαγωγὴ τοῦ ἑμπροσθεῶς Δουκὸς Φαλιέρου, ὅστις φύσει δεσποτικὸς ὢν, εἶχεν παρορμηθῆ ὑπὸ ἀνημάντου καθ' ἑαυτὴν προσβολῆς, ἦν ἄλλως ὄφειλε νὰ παραβλέψῃ, κηδόμενος τῶν συμφερόντων τῆς ἧς προϊστάτο πατρίδος του, εἰς ἐξέφρασιν ἐπικινδύνου συμφασίας, ἧτις καὶ ἂν ἐπετύγχανεν ἀσφαλῆ ἐμελλε νὰ ἐπιφέρῃ τὸν ὄλεθρον τῆς γενεάς. Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς δαίμων αὐτῆς ἐπιφύλακτεν ἡμέρας τινὰς τῆς ἀρχαίας ὁπλῆς ἀξίας. Σκοπὸν ἢ συνωμοσίαν εἰ-

χε τὴν κατάργησιν τῆς Δημοκρατίας, ἧτις εἶχε καταστήσει μίγμα ὀλιγαρχίας καὶ κληρονομικῆς ἀριστοκρατίας, (1) καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Φαλιέρου ὡς ἀπολύτου ἡγεμόνος.

Ἡ δευτέρα σύζυγος, εἶπομεν ἀνωτέρου τοῦ Φαλιέρου ἦν νέα λίαν εὐειδῆς ἐνῶ αὐτὸς γέρων καὶ λίαν ζηλότυπος. Τὰ προτερύματα ταῦτα τῆς Λουδοβίκης ἐξέκαιον τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ δουκὸς, ὅστις ἀφ' ἑτέρου συνέλαβε καὶ ὑποψίας τινὰς περὶ τῶν σχέσεων ταύτης μετὰ τινος νέου ἐπίσης ὡραίου καὶ ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων τοῦ Μιχαὴλ Στενοῦ, ὅστις ἦν καὶ ἐκ τῶν πρῶτων ἀρχόντων τοῦ Παινοῦ Δικαστηρίου τῶν τεσσαράκοντα.

Ἐπτά μῆνας μετὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Φαλιέρου εἰς τὸ τοῦ Δουκὸς ἀξίωμα, καὶ καθ' ἣν ἐποχὴν πανηγυρικῶς ἐν Ἐνετία ἐωρτάζοντο αἱ ἀποκρίαι, ὁ Δουξ, ὡς ἔθος προσεκλήσατο εἰς γαῦμα ἐν τῷ Δουκικῷ Παλατίῳ πολλοὺς εὐγενεῖς μετ' αὐτῶν δὲ καὶ τὸν Στενόν, ὅστις ἤρξατο, τῆς εὐθυμίας ἀπελθούσης, νὰ συνομιλῇ μετὰ τῆς Δουκίσσης καὶ νὰ φέρηται πρὸς αὐτὴν διὰ τρόπον οἰκειοτάτου. Ὁ Ζηλότυπος σύζυγος παρατήρησας τὰς ἐρωτηρίας ταύτας, ἐξεδίωξε τοῦ συμποσίου τὸν Στενόν, ὅστις καίτοι προσβλήθεις ἐνώπιον τοσούτων εὐγενῶν, ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ βαρέως φέρων τὴν προσβολήν, εἰσελθὼν ὅμως εἰς τὴν παρακειμένην αἴθουσαν τοῦ Συμβουλίου, ἐγραψεν ἐπὶ τοῦ Δουκικοῦ θρόνου τὰ ἑξῆς εἰς Ἐνετικὴν διάλεκτον:

« Marin Falier della bella mujer (1).
altri la gode e lu la mantien »

(1) Ὁ διαδεχθεὶς 1289, τὸν Ἀδρανῆ Ἰωάν Δάνδολον Πέτρος Γραδενίγος διὰ νόμου ἐπικληθέντος Serrata del gran consiglio κατεστήσατο τὴν ἀριστοκρατικὴν κληρονομικὴν, καὶ μετέτρεψε τὸ ἄχρι τοῦδε ἐτησίως ἐκλεγόμενον μέγα συμβούλιον εἰς συνέλευσιν καθαρῶς κληρονομικὴν τῶν Ἀριστοκρατῶν, πρὸς δὲ τότε συνεστήσατο καὶ τὴν χρυσῆν βίβλον (libro d' oro) ἐν ἣ ἐνεγράψεν τὰ οἰκογενεϊκὰ ὀνόματα τῶν ἀπὸ τοῦ 1173 χρηματισάντων μελῶν τοῦ Μ. συμβουλίου. Ὁ Ναπολέων κυριεύσας τὴν Ἐνετίαν, 1797, δημοσίω τῷ πυρὶ παρέδωκεν.

(2) Ἡ λέξις mujer ἢ mureu εἰς τ

ἦτοι

« Ὁ Μαρίνος Φαλιέρος εὐμορφὸν γυναῖκα (ἔχει, ἄλλοι πλὴν ἀπολαμβάνουν καὶ αὐτὸς τὴν (διατρέφει.»

Ἄρ' ὡς ἠγγέλθησαν ταῦτα εἰς τὸν Φαλιέρον ὠργίσθη λίαν καὶ ἀμέσως ὑποπέυθη τὸν Στενόν, ὃν κατήγγειλε εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Δέκα, ἀναμείνων τὴν παραδειγματικὴν καταδίκαίν αὐτοῦ. Τὸ Δικαστήριον ὅμως τῶν Δέκα θεωρήσαν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον, παράπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῶν τεσσαράκοντα, (οὗτινος πρόεδρος ἦν αὐτὸς ὁ Στενός), ὅπερ λαθὼν ὑπ' ὄψιν τοῦ ἀπάσας τὰς ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις καὶ αὐτὸ τὸ δημόσιον ὑπόργημα τοῦ κατηγορουμένου, κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς μὴνὸς κράτισιν, ἢ κατ' ἄλλους ἱστορικοὺς εἰς ἐξάμηνον φυλάκισιν καὶ διετῆ ὑπεροχίαν. (1)

Ὁ Δουξ ἀκούσας ταῦτα ἐξεμάνη καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀπὸ εὐγενῶν ἀπαρτιζομένου δικαστηρίου τῶν τεσσαράκοντα, ὡς δευτέραν ὕβριν κατ' αὐτοῦ ὑπέλαθεν, ὅθεν ὠρκίσθη τὸν ὄλεθρον τῆς Ἀριστοκρατίας.

Ἐν τούτοις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δουκὸς Πέτρου Γραδενίγου, 1289, ἐγεννήθη μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἀριστοκρατίας φανερὰ ἔχθρα, ἧτις καθ' ἡμέραν ἰσχυροῦντο. Νέοι τινὲς πατριῶται ὠφελοῦμενοι τῆς ἀτιμωρησίας καὶ τῆς ἰσχύος των, ἠτίμαζον τὰς γυναῖκας καὶ παρθένους τὰς ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἀκολούθως ἐπέπιπτον καὶ κατὰ τῶν ἀτιμασθέντων πατέρων καὶ συζύγων. (2) Ἡ διασθρὰ εἶχε διαδοθῆ καθ' ὅλον τὸ κράτος καὶ παράπονα καὶ γογγυσμοὶ καθ' ἑκάστην ἡκούοντο.

Μεθ' ὅλα ταῦτα, ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς κατὰ τοῦ Στενοῦ ἀποράσεως ἑτερόν τι ἔλαβε χώραν συντε-

Ἐνετικὴν μόνον διάλεκτον εὐρισκομένην παράγεται ἐκ Λατιν. mulier-eris σύζυγος uxor.

(1) Περὶ τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς οἱ ἱστορικοὶ διαφωνοῦσιν ὡς ἀνωτέρω ἐκτίθεται. Ἰδ. Marino Sanuto vite dei Dogi 631—632, Sis mondi Hist. des Républ. Italiennes σελ. 335, Storia di Venezia per Stivieri σελ. 75.

(2) Ἰδίον Matteo Villani Βιβλ. Ε', κεφ. 13, σελ. 311.

λέσαν εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς συνωμοσίας.

Πατριῶται τινὲς ὀνομαζόμενος Μάρκος Βρόβαρος ἐράπισεν ἐν τῷ ναυστάθμῳ τὸν ναύαρχον Στέφανον Γίτζαν ἐπωνομαζόμενον Γιζέλλον δι' αἰτίαν ὅλως ἀσάμαντον· ὁ προσβλήθεις ἀμέσως προσέτρεξεν εἰς τὸν Δούκα Ζητῶν ἱκανοποιῆσαι καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ ἐνόχου, ἀντὶ νὰ καταγγείλῃ τὸν Μάρκον Βρόβαρον εἰς τὸ συμβούλιον τῶν τεσσαράκοντα.

Ὁ Φαλιέρος τὸν ἐδέχθη προσηνεστάτα καὶ συλλυπούμενος αὐτὸν τῷ εἶπε· « Μὴ περιμένῃς οὐδεμίαν ἱκανοποίησιν! Μήπως ἐμὲ τὸν ἴδιον δὲν προσέβαλον; Μήπως ἢ ἀπόφασιν τοῦ Δικαστηρίου τῶν τεσσαράκοντα κατὰ τοῦ Στενοῦ, δὲν ὑπῆρξε δευτέρα ὕβρις καὶ ἐξουτελισμὸς ἐμοῦ καὶ τοῦ στέμματος; Μὴ ἐλπίζε λοιπὸν οὐδεμίαν ἱκανοποίησιν. »

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Δουκὸς δὲν ἦσαν ἐντούτοις ἀβάσιμοι, καίτοι ἐξ ἐχθρικοῦ στόματος προερχόμενοι, ὁ λαὸς, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, ἦτο λίαν δυσηρεστημένος κατὰ τῶν εὐγενῶν, οἵτινες καὶ ἰσχυρότατοι ἦσαν καὶ ἀτιμώρητοι πάντοτε ἐμῶν. Συσκαρθέντες λοιπὸν, συνώμοσαν, καὶ τὰς πρώτας βράσεις θέντες τῆς συνωμοσίας, ἀπεχωρίσθησαν. Ὁ Γίτζαν ἀμέσως τὴν ἐπιούσαν ἔφερεν εἰς τὸν Φαλιέρον ἀκριβῆ κατάλογον τῶν δυσηρεστημένων πολιτῶν, οἵτινες πλείστοι ἦσαν καὶ ἔκτοτε ἐπὶ πολλὰς νύκτας οἱ συνωμοταὶ συνηθροίζοντο ἐν τῷ Δουκικῷ Παλατίῳ ἐνθα συνεσκεπτόντο περὶ τῆς καλῆς ἐκβάσεως τῶν σχεδίων αὐτῶν.

Ἐκάστος τῶν συνωμοτῶν, ἐν οἷς πέντε καὶ—δέκα Πλεβιανοὶ καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Φαλιέρου Βερτούκιος ὑπεσχέθη νὰ ἔχη τοῖς ἀπὸ τῶν τεσσαράκοντα ἀνδράς ἐτοιμοὺς, πρὸς οὓς ἐκ συνεννοήσεως ἐλαγον, ὅτι ἀπλῶς προῦκειτο νὰ συλλάβωσιν εὐγενεῖς τινὰς προκαλοῦντας τὸ μίσος τοῦ λαοῦ κατὰ τῆς ἀριστοκρατίας καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο σύμφωνοι ἦσαν καὶ οἱ δέκα ἀρχόντες. Ἐντούτοις ὡς ἡμέρᾳ ἐκτελέσεως ὠρίσθη ἡ 45 Ἀπριλίου ν. ε. 1355, σύνθημα δὲ κωδονοκορυσία διὰ τοῦ Μεγάλου κώδωνος τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τοῦθ' ὅπερ μόνον ἐπὶ μεγίστη ἀνάγκῃ καὶ Δουκικῇ διαταγῇ ἐγένετο. Τοῦ συνθή-

ματος δὲ δοθέντος, οἱ συνωμῶνται ὄφειλον νὰ διαδώσωσι τὴν φήμην, ὅτι ὁ στόλος τῆς Γενούης, πρὸς τὴν ἐμπολιμῶς εἶχον, προσωμίσθη ἐνώπιον τῆς πόλεως, καὶ ἀκολούθως διὰ δικρόρων ὁδῶν νὰ συνέλθωσιν εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Ἀγ. Μάρκου καὶ τοὺς προσερχομένους ἐπὶ τῷ ἀκούσματι εὐγενεῖς, νὰ φρονεῦσι.

Πάντα ἦσαν ἔτοιμα καὶ ἡ προτεραιὰ τῆς ἐκτελέσεως εἶχε φθάσει, ὅτε τὸ τρομερὸν μυστικὸν ἀπεκαλύπτετο εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Δέκα. Δύο τῶν συνωμοτῶν Βερτράνδος καὶ Νίγρος μαθόντες πλείω καὶ ἀκριβέστερα περὶ τῆς συνωμοσίας καὶ τῆς ἀληθοῦς αἰτίας, προσῆλθον εἰς τὸν ἐκ τοῦ συμβουλίου τῶν Δέκα Νικόλαον Αιόνην εἰς ὃν ἐξέθεντο τὰ τῆς συνωμοσίας, οὐδόλως λόγον περὶ τοῦ Φαλιέρου ποιησάμενοι, καθότι ἠγνόουν τὴν συνοχοῦν του. Ἀμέσως λοιπὸν οὗτος μετὰ τῶν δύο καταγγελέων μετέβη παρὰ τῷ Δουκί, ὅπως πληροφορήσῃ αὐτὸν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπήντησεν ὅτι, περιῆλθον εἰς γνῶσιν του τὰ τῆς συνωμοσίας καὶ ὅτι ἐλήφθησαν τὰ προσήκοντα μέτρα (1).

Ὁ Νικόλαος Αιόνης ἀνὴρ εὐφυῆς καὶ πεπειραμένος, συνέλαβεν ὑποψίας περὶ τῆς συνοχοῦς τοῦ δουκὸς εἰς τὴν συνωμοσίαν καὶ προσποιηθεὶς ὅτι πείθεται εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἀμέσως μετέβη εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Δέκα, διὰ διαταγῆς οὐτινος πάντες ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῶν οἴκοις συνωμῶνται συνελθῆθαι, ὁ στρατὸς καταλάβει τὸ κωδωνστάσιον τοῦ Ἀγ. Μάρκου, τὴν ἐμώνυμον πλατείαν καὶ πάντα τὰ κεντρικότερα μέρη τῆς πόλεως.

Ἀφοῦ διὰ τῶν μέτρων τούτων ἐθεβαιώθη ἡ ἠσυχία τῆς πόλεως, τὸ δικαστήριον τῶν Δέκα ἐπελήφθη δραστηρίως τῶν ἀνακρίσεων καὶ δι' ἀποφάσεώς του κατεδίκασεν εἰς θάνατον τὸν Βερτούκιον Φαλιέρον ἀνεψιὸν τοῦ δουκὸς καὶ ὅλους τοὺς συμμετασχόντας εἰς τὴν συνωμοσίαν πατρικίους, ὃν τὰ σώματα ἀνηρτήθησαν ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ Δουκικοῦ Παλατίου. Ἄλλ' ὅμως ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ δικαστήριον δὲν ἐδικαιούτο νὰ δικάσῃ τὸν Δούκα,

προσεκλήθησαν νὰ συμμετάσχωσιν εἴκοσι τῶν περιφανεστέρων εὐγενῶν, συμφώνως πρὸς νόμον τινὰ τοῦ δουκὸς Πέτρου Γραδεγίλου. Ἡ προσθήκη αὕτη ἐκλήθη Zonta ἢ giunta.

Τὸν Γέροντα Φαλιέρον προσήγαγον ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου καὶ ὡμολόγησεν αὐτὸν ἔνοχον ἐσχάτης προδοσίας, τὴν δὲ ἐπιούσαν 17 Ἀπριλίου τὸ δικαστήριον ἐξέδωκεν ἀπόφασιν δι' ἧς τὸν κατεδίκασεν εἰς θάνατον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐκήρυσσεν αὐτὸν, ἔκπτωτον τοῦ Δουκικοῦ ἀξιώματος καὶ ἐπέτασσε τὴν αὐθημερὸν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως.

Τὸν Φαλιέρον ὠδήγησαν εἰς τὴν κλίμακα τῶν Γιγάντων καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐκείνης θέσεως, ἔθα ἐδέχθη τὸ δουκικὸν κέρως Corno Ducale ὑπὸ τὴν δικαίαν τιμωρίαν αὐτοῦ, ζητῶν συγγνώμην καὶ καὶ ἐξυμῶν τὴν δικαιοσύνην τῆς Δημοκρατίας.

Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς εἰς ἕκ τῶν τοῦ συμβουλίου τῶν Δέκα, ἐλθὼν εἰς τὸν ἐξώστην, ἔδειξεν εἰς τὸν λαὸν τὸ αἰματόφυρτον ζῆφος εἰπὼν, « ἡ δικαιοσύνη ἱκανοποιήθη, ἡ κεφαλὴ μεγάλου ἐγκληματίου ἔπεσεν » καὶ ἀμέσως ἠνεώχθησαν αἱ θύραι, δι' ὧν εἰσελθὼν ὁ λαὸς εἶδε τὴν ἀποτετημένην κεφαλὴν τοῦ Φαλιέρου κυλιουμένην ἐν τῷ αἵματι.

Εἰσερχόμενός τις σήμερον ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Μεγάλου συμβουλίου, ἀντικρὺς καὶ μεταξὺ τῶν εἰκόνων τῶν Δουκῶν βλέπει μέλανα κύκλον ἐφ' οὗ ἀναγινώσκει τὰς ἐξῆς λέξεις:

Hic est locus Marini Falieri de-capitati pro Criminibus.

II. Σ. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

(1) Id. Sism-Hist. des Républiques ita-Hennes.

ΜΙΑ ΩΡΑ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ

μῖμος μονόπρακτος.

Ὁ ἦρωας εἶναι πείσμων ὡς τὰ μαιράκια ἐπιδιώκει τὰς δυσχερείας.
(Δ. Παπαβήγγεπουλος)

Φαῦστος Βελγίωτης
Ἀμαλία σύζυγός του
Γιαννέτος ὑπηρετής.

Ἡ σκηνὴ παρίσταται εἰς τινὰ πόλιν τῆς Ἰταλίας.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

Ἀΐθουσα τῆς οἰκίας τοῦ Φαῦστου. Δύο θύραι ἀντικρὺ ἀλλήλων καὶ ἑτέρα ἐν τῷ μέσῳ.

Φαῦστος καὶ κατόπι Γιαννέτος

Φαῦστος. (κωδωνίζων) Γιαννέτο.
Γιαννέτος (εἰσερχόμενος) παρών, κύριε.
Φ. Ποῦ εἶναι ἡ κυρία;
Γιαν. Πρὸ ὀλίγου προεγευμάτισε.
Φ. Εἰπέ τῆν ὅτι τὴν περιμένω καὶ ἐν ὅσῳ εἴμεθα ἐδῶ, νὰ μὴ εἰσελθῇ κανεὶς.
Γιαν. Εἰς τὰς διαταγὰς σας (ἀναχωρεῖ).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Φαῦστος καὶ κατόπιν Ἀμαλία.

Φ. Τὸ ἀπεφάσισα, ἴσως εἶναι σκληρότης, ἴσως εἶναι ἀπανθρωπία, εἶναι ὅτι εἶναι, ἀλλ' ἡ γυνὴ αὕτη μοὶ κατέστη ἀνυπόφορος μετὰ τὴν τρυφερότητά της κατηραμένη τύχη! νὰ ζῆ τις πάντοτε δίχως τὴν ἐλαχίστην ἐναντιότητα, δίχως τίποτε νὰ μοὶ ἐγείρῃ τὴν συγκίνησιν ἐκείνην, ἣτις καλεῖται ὀργὴ πόσον στενοχωροῦμαι! ἡ εὐτυχία μὲ ἀκολουθεῖ ἀνηλεῶς! οἱ φίλοι μου μὲ συνεβούλευσαν νὰ νυμφευθῶ λέγοντές μοι, ὅτι ὁ γάμος εἶναι μικρὰ κόλασις. Ἐν τούτοις ἐγὼ εὗρον εἰς τὸν γάμον ἠσυχίαν, ἣτις μὲ κάμνει νὰ χασιμῶμαι ἀπὸ πρωίας μέχρι ἑσπέρας. Ἠλπίζω νὰ εὕρω γυναῖκα ἰδιοτρόπον, φιλάρεσκον, θυμώδη καὶ ἐγὼ εὕρισκα γυναῖκα ἠσυχον

ὡς λαγῶν, ἄγγελον ὡς τὴν ὀνομάζει ὁ θεὸς μου! ὁ διάβολος νὰ πάρῃ ὅλους τοὺς ἀγγέλους! γυνὴ ἣτις δὲν μοὶ ἔδωκε ποτε τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν τῆς θρησκείας ἢ ζηλοτυπίας. Μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ Θεὸς τὴν ἐπλασεν ἐπίτηδες διὰ νὰ μὲ βασανίσῃ... Ὅχι... τὸ ἀπεφάσισα... θὰ τὴν ἀφήσω αὐτὴν τὴν ἀηδῆ γυναῖκα καὶ οὐδέποτε πλέον θὰ ὑπομένω ν' ἀκούσω λέξιν περὶ γάμου.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Φαῦστος, Ἀμαλία.

Ἀμ. (ἐξερχομένη δεξιῶθεν). Ἀγαπητέ μοι Φαῦστε! διατί ἐπέστρεψας τόσον ταχέως; μήπως διὰ νὰ προγευματίσωμεν;
Φ. (μὲ ψυχρότητα). Ὅχι... κλείσε τὴν θύραν καὶ κάθησε...

Ἀμ. (παρατηροῦσα αὐτὸν μετὰ προσοχῆς) Φαῦστε, διατί εἶσαι ὠχρὸς; δὲν εἶσαι καλά;

Φ. (τραχέως) Ὅχι, εἶμαι καλά, κάλλιστα κατὰ δυστυχίαν μου... μήπως ποτὲ ἠσθένησα ἀλλὰ σοὶ εἶπα κλείσε τὴν θύραν καὶ κάθησε.

Ἀμαλ. (κλείει τὴν θύραν) τί συμβαίνει ἀρὰ γε; (κάθηται.)

Φ. Ἀμαλία ἡ ὀμιλία μου ἴσως σοὶ φανῆ παράδοξος ἀλλὰ καὶ ἡ τύχη μου εἶναι παράδοξος.

Ἀμ. Ὡ θεέ μου τί σημαίνουσιν ἀρὰ γε αὐτὰ ὀμίλει... τί ἐνοεῖς;

Φ. Ἐνοῶ ὅτι ἡ ζωὴ μοὶ εἶναι πλέον ἀνυπόφορος, ὅτι ἡ εἰμωμένη παίζει μαζὺ μου ὅτι...

Ἀ. Οἱ λόγοι σου μὲ φοβίζου ὀμίλει, φίλε μου, ἐμπιστεύητι εἰς ἐμέ! μήπως σοὶ συνέβη κανὲν δυστύχημα;

Φ. Δυστύχημα δυστύχημα καὶ πότε ἐγὼ ἠσθάνθην τὴν γλυκύτητα τοῦ δυστυχήματος; ἐγὼ...

Ἀμ. Ἀλλὰ δὲν σὰς ἐνοῶ.

Φ. Ὅθ μ' ἐνοήσῃς ἀμέσως, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν πρόκειται περὶ τούτου θὰ σοῦ ζητήσω χάριν τινὰ ἐξ ἧς θὰ ἐννοήσω τὴν πρὸς ἐμέ ἀγάπην σου.

Ἀ. Ὅμιλει καὶ ἐὰν θέλῃς ἔστω καὶ τὴν ζωὴν μου θὰ τὸ λάβῃς ἀμέσως.

Φ. Ὁρκίσθητι.

Ἄμ. Ὁρκίζομαι.

Φ. Εἶπέ μοι πρῶτον εἰλικρινῶς μὲ ἀγαπᾷς;

Ἄμ. Ἄν σὲ ἀγαπῶ; καὶ ἀμφιβάλλεις κἄν περὶ τούτου;

Φ. (μελαγχολικός.) Τὸ γνωρίζω, τὸ γνωρίζω εἴθε νὰ ἠδυνάμην ν' ἀμφιβάλλω. Ἄμαλία, εἶναι ἀληθές ὅτι κακῶς σοὶ ἔκικμα ταύτην τὴν ἐρώτησιν. Πρὸ τριῶν μηνῶν ἐνουμφεθημέναι καὶ ἐν τούτοις οὐδέποτε μοὶ ἔδωκας ἀφορμὴν δυσαρρεσκείας ἢ φιλονεικίας, ἐφάνης πάντοτε πρὸς ἐμὲ εὐπειθής, προεῖδες πάσας μου τὰς ἐπιθυμίας, καὶ ἐν ὀλίγοις ἔκαμες τὰ πάντα ἵνα μὲ παροργίζης.

Ἄμ. (Ἐκπληκτός.) Ἴνα σὲ παροργίζω;

Φ. Ναί, σοὶ τὸ ἐπαναλαμβάνω εἶμαι πολὺ δυσηρεστῆμένος ἐναντίον σου...

Ἄμ. Καὶ σὺ πρὸ ὀλίγου μοὶ ἔλεγες ὅτι οὐδέποτε σοὶ ἔδωκα ἀφορμὴν δυσαρρεσκείας.

Φ. Ναί... ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἐγὼ... ἀλλ' ἀκουσον σὺ εἶπες ὅτι θὰ μοὶ κάμης ὅτι σοὶ ζητήσω.

Ἄμ. Ναὶ σοὶ τὸ ὠρίσθη.

Φ. Λοιπὸν ἐγὼ θὰ δοκιμάσω τὴν ἀγάπην σου ἰδοῦ... ἀπαιτῶ παρὰ σοῦ νὰ διαλύσωμεν τὸν δεσμόν, ὅστις μᾶς συνδέει... δηλαδή νὰ διαζευθῶμεν.

Ἄμ. (Θορυβουμένη.) Νὰ διαζευθῶμεν;

Φ. Ναὶ ἀλλὰ διαζύγιον σιωπηλόν, μυστικόν, οἰκιακόν. Οὐδεὶς ἐκτὸς ἡμῶν πρέπει νὰ μάθῃ τὸ μυστικόν μας. Αὕτη ἡ οἰκία ἔχει δύο θύρας χωρίζεται δὲ διὰ ταύτης τῆς αἰθούσης καὶ τούτου τοῦ διαδρόμου, λοιπὸν ἐγὼ θὰ λάβω τοῦτο τὸ μέρος καὶ σὺ τὸ ἄλλο, αὕτη ἡ αἰθουσα θὰ ἦναι τὸ οὐδέτερον ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἐπαναβλεπώμεθα. Σὺ οὐδέποτε θὰ εἰσέλθῃς εἰς τὰ δωμάτιά μου, τὸ αὐτὸ σοὶ ὑπόσχομαι καὶ ἐγὼ ἕκαστος ἡμῶν θὰ ἦναι ἐλεύθερος νὰ κάμῃ ὅτι θέλει ἐντὸς τῆς οἰκίας του μὴ δίδων λογαριασμὸν εἰς τὸν ἄλλον. Θὰ διαμείνωμεν φίλοι καλοὶ καὶ θὰ βλέπωμεθα ἐντὸς τῆς αἰθούσης ταύτης. Αἱ αἰτίαι αἵτινες μὲ παρεκίνησαν εἰς τὸ διάβημα τοῦτο εἶναι ἀπλοῦσταται καὶ μάλιστα σὲ τιμῶσι. Σοὶ τοὺς λέγω ἐν συντόμῳ εἶσαι ἀγγελος ἀγαθότητος ἐνῶ ἐγὼ ὑπήλινα ζητῶν διάβολον ὑπὸ γυναικείαν μορφήν. Σὺ εἶσαι καλή, εὐπροσήγορος, ἀ-

ξιέρκτος ἐνῶ ἐγὼ ἤθελον γυναίκα ἰδιότροπον, αὐθάδη... συγχώρησόν μοι ταύτην τὴν ἰδιοτροπίαν καὶ ἀς προσπαθήσωμεν νὰ ἤμεθα καλοὶ φίλοι ὅσον δυνάμεθα περισσότερον... Ἰδοῦ ἡ θυσία τὴν ὁποίαν σοὶ ζητῶ, Ἄμαλία, καὶ σοὶ ἐνθυμίζω τὸν ὅρκον σου.

Ἄμ. Ὁ ὅρκος δὲν ἤφελεν ἀξίζει τίποτε μετ' ἐκεῖνον ὃν ἠλλάξαμεν ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ. Σὰς ἐξομολογοῦμαι ὅτι δὲν σὰς ἐνοῶ ἂν καὶ ἐκφράζεσθε καθαρώς... Ὅ,τι καὶ ἂν σκοπεύητε ἐγὼ τὸ προεῖδον ἀπὸ τὴν ψυχρότητά σας καὶ τῶρα ἐνοῶ ὅτι ἄλλο τι κάθος...

Φ. Ἄμαλία μου σοὶ ὀρκίζομαι ὅτι...

Ἄμ. Δὲν ἀκούω ὅρκους, κύριε, δέχομαι τὸ διαζύγιον καὶ θὰ σοὶ προσθέσω κάτι ἀκόμη... τὸ δέχομαι μετὰ μεγίστης εὐχαριστήσεως (προσποιουμένη εὐχαρίστησιν)

Φ. (Ἐκπληκτός) τὸ δέχεσαι λοιπὸν;

Ἄμ. (Ἐγειρομένη) καὶ μετ' εὐχαριστήσεως μάλιστα.

Φ. (Καθ' ἑαυτόν.) Καὶ ἐγὼ ὅστις ἐφαναζώμεν ὅτι θὰ λυπηθῇ... πόσον ζῶον εἶμαι... (ἐγειρομένης) ὥστε, κυρία, κανεὶς δὲν ἔκαμε μεγάλην θυσίαν;

Ἄμ. Συλλογίσου, κύριε, ὅτι ἀπὸ τοῦδε οὐδὲν κοινόν θὰ ὑπάρξῃ μετὰξὺ μας... Σεῖς τὸ ἠβελήσατε, — ὥστε ἀπὸ τοῦδε, κύριε, ἐπιθυμῶ νὰ μὲ θεωρῆτε ὡς ξένην.

Φ. (Προσποιούμενος μεγαλοπρέπειαν.) Ὁρκίζομαι εἰς τὴν τιμὴν μου (καθ' ἑαυτόν.) Αὕτη μὲ ἐκπλήττει... ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι θ' ἀποθάνῃ ὑπὸ λύπης.

Ἄμ. Καλὰ, ὑγιαίνετε κύριε, ὁ κόσμος θὰ νομίζῃ ὅτι εἴμεθα ἀνδρόγυνον ἐνῶ ἡμεῖς μόνοι θὰ γνωρίζομεν τὴν ἀλήθειαν. Λοιπὸν κύριε, ἀποσυρθῆτε.

Φ. (Καθ' ἑαυτόν.) Μὲ διώκει, φαίνεται ὅτι βιάζεται ν' ἀπαλλαγθῇ ἐμοῦ (ὕψηλοφώνως) ὑγιαίνετε, κυρία... θὰ μείνωμεν φίλοι, δὲν εἶναι ἀληθές;

Ἄμ. Ναί.

Φ. Εὐχαριστῶ, κυρία.

(Ἡ Ἄμαλία τὸν συνοδεύει μειδιῶσα μέχρι τῆς θύρας, ὁ Φαῦστος τὴν χαιρετᾷ ἐκ νέου καὶ ἀναχωρεῖ λέγων.)

Δὲν γνωρίζω διατὶ σήμερον μοὶ φαίνεται ὠραιότερα παρὰ τὸ σὴν ἡμέρας...

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἄμαλία μόνη.

(κάθηται σκεπτική.)

Πόσον παράδοξα εἶναι τὰ συμβάντα μου... ἡ καρδιά μου δὲν μὲ ἠπάτα... ὁ Φαῦστος δὲν μὲ ἀγαπᾷ πλέον' ἀλλὰ πόσον ἀνόητος εἶμαι! μὲ ἠγάπησεν ἀρα γέ ποτε. Ἄν ἐγνωρίζα τὴν ἀληθῆ αἰτίαν, ἦτις τὸν παρεκίνησε νὰ μοὶ κάμῃ τὴν πρότασιν ταύτην' ἀλλὰ θὰ τὸ ἀνακαλύψω. Ἐν τούτοις μοὶ ἔρχεται μία ἰδέα' ἀς ἐτοιμασθῶ νὰ τῷ παραστήσω μίαν ὠραίαν κωμωδίαν. Εἶπεν ὅτι ἤθελε γυναίκα ὑπερήφανον ματαίαν καὶ φυλάρεσκον... Λοιπὸν ἐγὼ θὰ φανῶ τοιαύτη... Εἶδον νὰ συνοφρωθῇ ἅμα τῷ εἶπον ὅτι μὲ εὐχαρίστησιν δέχομαι τὴν πρότασιν τοῦ διαζυγίου μας... Ἀστραπὴ ζηλοτυπίας μοὶ ἐφάνη πλανωμένη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του... Ἄς θέσω λοιπὸν εἰς ἐνέργειαν τὸ μέσον ὑπερ σκέπτομαι ἴσως τὸν ἐπαναφέρω εἰς τὸν ἐρωτὰ του. Ἄν ἐπιτύχω θὰ ὑπερηφανευθῶ διὰ τὸν θρίαμβόν μου... ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι ἐπιτρέφει... ἀς ὑπάγω λοιπὸν νὰ ἐτοιμασθῶ διὰ τὴν μάχην (ἀναχωρεῖ εἰς τὰ δωμάτιά της).

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Φαῦστος μόνος κατόπι Γιαννέτος.

(Ὁ Φαῦστος εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν μὲ τὸν πῖλον καταβιβασμένον μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν, μὲ τὸ σιγάρον εἰς τὸ στόμα καὶ μὲ τὴν ράβδον ὑπὸ τὸν βραχίονα. Φαίνεται βαθέως στενοχωρημένος' ἔλθων εἰς τὴν σκηνὴν ἀρχίζει νὰ περιπατῇ καπνίζων, κατόπιν παρατρεῖ πρὸς τὴν δεξιόθεν θύραν, καὶ στενάζει.)

Δὲν εἶρον κανένα τῶν φίλων μου εἰς τὸ καφενεῖον καὶ ἐν τούτοις οὐδέποτε λείπουν στενοχωροῦντές με καὶ τρώγοντες δι' ἐξόδων μου φίλοι! τί ἀνόητος ἐφεύρσεις σοὶ ἀρπάξει τὸν χρόνον τὰ χρήματα, καὶ τὴν υγιάν... ἀπεφάσισα νὰ ἐγκαταλείψω καὶ αὐτοὺς τοὺς ὀνομαζομένους φίλους... ἀπὸ τοῦδε θέλω ν' ἀ-

ποθάνω μόνος ἐρεμβάζων, μὴ κάμνων τίποτε καὶ ἐν τῇ μοναξίᾳ.

(Σιωπᾷ καπνίζων ἐπὶ τινὰς στιγμᾶς.)

Ἰδοῦ με τέλος πάντων ἀπηλλαγμένον ἀπὸ τὴν ἀρῆν παρουσίαν τῆς συζύγου μου... Δὲν ὑπάρχει τι ἀηδέστερον συζύγου ἀγαπώσης σε καὶ ὑποσχομένης ἀδιακόπως ὅτι θὰ ἦναι ἰδική σου καὶ ἦτις ἔχει τὴν σκληρότητα νὰ σοὶ τὸ λέγῃ χιλιάκις τῆς ἡμέρας... Ἀρκεῖ γυνὴ τις νὰ ἔχῃ τὸν τίτλον τῆς συζύγου διὰ νὰ κατασταθῇ δι' ἓνα ἐραστὴν τὸ ἀντιπαθητικώτερον καὶ μισαρώτερον πλάσμα τοῦ κόσμου' καὶ ἐν τούτοις δὲν εἶναι εἰμὴ ὀλίγα στιγμᾶι ἀφ' ὅτου δὲν εἶναι σύζυγός μου καὶ ἤδη ἡ γυνὴ αὕτη δὲν μοὶ φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ ἀηδέστερα γυνὴ τοῦ κόσμου... καὶ μάλιστα πρὸ ὀλίγου μοὶ ἐφάνη ὠραιότερα παρ' ἄλλοτε' ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἔκτακτον! μοὶ φαίνεται ὅτι ἡ Ἄμαλία ὑπεκρινετο ὅτι μὲ ἠγάπα διότι πῶς ἐξηγεῖται ἡ πρόθυμος συγκατάθεσίς της εἰς τὸ διαζύγιον. Ἦτο λοιπὸν ψεύστρια καὶ ὑποκριτὴς καὶ ἐγὼ ὅστις τὴν ἐπίστευον φιλαλήθη καὶ εἰλικρινῆ. Ἄλλ' ἐνθυμήθην ἄλλο τι ὅταν τελευταῖον μᾶς ἐπεσεκέσθη ὁ Θεοκόμης Πόντ, αὕτη τὰ μέγιστα ἠεὺχαριστήθη διὰ τὴν ἐπίσκεψιν, μοὶ ἐφάνη μάλιστα ὅτι ἀντήλασσον καὶ βλέμματα συνεννοήσεως... μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐβιάσθη πολὺ νὰ τὴν διώξω, ἔπρεπε νὰ βεβαιωθῶ πρῶτον καὶ ἔπειτα τὴν ἐξεδικούμην. Εἶναι ἀληθές, ὅτι πρὸ καιροῦ ζητῶ ἀτυχίαν τινα ἀλλ' ἡ ἀτυχία τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου δὲν μοὶ ἀρέσκει... διότι ὅτι καὶ ἂν κάμῃ ἡ Ἄμαλία ὁ κόσμος τὴν θεωρεῖ σύζυγόν μου... θὰ ἐξετάσω προσεκτικῶς καὶ τότε... ἔ... ἔ... θὰ τὴν ἐκδικηθῶ.

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

Ἄμαλία καὶ οἱ ἀνωτέρω.

(ἔπεται συνέχεια.)

KAZIMIP DELAABIN.

MEMMΩΝ

(Συνέχεια ἴδε φυλ. ΙΖ' καὶ τέλος.)

ΑΣΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ΟΙ ΟΙΩΝΟΙ.

Ἡ Ἄδδα ἐθαυκάλιζε τὸ βρέφος αὐτῆς εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς καὶ ὁ Μέμμων δὲν ἐπανήρχετο.

«— Μῆτέρ μου δὲν μὲ λέγεις μεταξὺ Ῥώμης καὶ Τερρασίνου τί κάμνει ὁ πατήρ μου πᾶσαν νύκτα; θανατηφόρος τὸ μεσονύκτιον εἶναι ὁ ἀήρ τῶν τελευμάτων κ' ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ὑπάρχουσι δολοφόνοι. Θεέ μου! πότε πλέον θ' ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα; Μῆτέρ μου, ἄς προσευχηθῶμεν μῆτέρ μου, ἐγὼ φοβοῦμαι!— Κοιμοῦ, ἀγαπητόν μου μικρόν' κοιμοῦ, ἀγάπη μου, κ' ἔσο ἀνδρεία, ὡς ὁ πατήρ σου!

«— Ἐκεῖ κάτω εἰς τὰς μεγάλας πεύκας ὁ ἀνεμος ψιθυρίζει ὡς τὴν νύκτα τοῦ ἀγίου Μεδάρδ. Οἶα νύξ! ἐπανῆλθε τόσον ἀργά! Ἔσταζε τόσον αἷμα τὸ τραῦμα αὐτοῦ! Θεέ μου! πότε λοιπόν θ' ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα! Μῆτέρ μου, ἄς προσευχηθῶμεν μῆτέρ μου, φοβοῦμαι!— Κοιμοῦ, ἀγαπητόν μου μικρόν' κοιμοῦ, ἀγάπη μου, κ' ἔσο ἀνδρεία, ὡς ὁ πατήρ σου!

«— Τίς ἐκρουσεν! αὐτὸς ἴσως ἦλθεν... Ὅχι! τὸ δυσειδὲς τῶν τάφων πτηνὸν ἐθεώρησεν ἀμφοτέρους ἡμᾶς πετῶν ἐπὶ τοῦ παραθύρου, Θεέ μου! πότε πλέον θ' ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα; Μῆτέρ μου, ἄς προσευχηθῶμεν μῆτέρ μου, φοβοῦμαι!— Κοιμοῦ, ἀγαπητόν μου μικρόν' κοιμοῦ, ἀγάπη μου, κ' ἔσο ἀνδρεία, ὡς ὁ πατήρ σου!

«— Ἀκούω ἐκεῖ κάτω εἰς τὰ σκόττη ὀλολύζοντας τοὺς δύο ἐκείνους μαύρους

κύνες τοῦ γηραιοῦ ποιμένος: κινδυνεύει ἄνθρωπος, εἶπεν οὕτως, ὅταν οἱ κύνας κραυγὰς τοιαύτας γοερὰς ἐκφέρωσι. Θεέ μου! πότε πλέον θ' ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα; Μῆτέρ μου, ἄς προσευχηθῶμεν μῆτέρ μου, ἐγὼ φοβοῦμαι!— Κοιμοῦ, ἀγαπητόν μου μικρόν' κοιμοῦ, ἀγάπη μου, κ' ἔσο ἀνδρεία, ὡς ὁ πατήρ σου!

«— Φεῦ! οἶμοι! βλέπεις ἐκεῖ κάτω τὴν λαμπάδα, τὴν ὁποίαν ὁ πατήρ μου εἶχεν ἀνάψει; πρὶν ἔτι κατακαῆ, σβέννυται εἰς τοὺς πόδας τῆς Θεοτόκου! Θεέ μου! πότε πλέον θ' ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα; Μῆτέρ μου, ἄς προσευχηθῶμεν μῆτέρ μου, ἐγὼ φοβοῦμαι!— Κοιμοῦ, ἀγαπητόν μου μικρόν' κοιμοῦ, ἀγάπη μου, κ' ἔσο ἀνδρεία, ὡς ὁ πατήρ σου!

«— Πυροβολισμὸς ἠκούσθη ἐπὶ τοῦ λόφου: βολαὶ τρεῖς εἰς τὸ σκότος ἀντήχισαν. Διατί εἰς τὴν δευτέραν ἡσθάνθη ῥίγος μεταβαλὼν εἰς τὰ στέρνα μου; Θεέ μου! πότε πλέον θ' ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα; Μῆτέρ μου, ἄς προσευχηθῶμεν μῆτέρ μου, ἐγὼ φοβοῦμαι!— Κοιμοῦ, ἀγαπητόν μου μικρόν' κοιμοῦ, ἀγάπη μου, κ' ἔσο ἀνδρεία, ὡς ὁ πατήρ σου.

«— Ἀκούεται κραυγὴ ἀνθρώπου κινδυνεύοντος!... Ἄκουσον, ἄκουσον!... Ὁ ἀφονεύσων αὐτόν. Ἐγὼ φοβοῦμαι ἀπομάκρυνε τοῦ μετώπου μου τὸν παγῶμενον τοῦτον βραχίονα, ὅστις με φονεύει! Θεέ μου! πότε πλέον θ' ἀνατείλῃ ἡ ἡμέρα; Μῆτέρ μου, ἄς προσευχηθῶμεν μῆτέρ μου, ἐγὼ φοβοῦμαι!— Κοιμοῦ, ἀγαπητόν μου μικρόν' κοιμοῦ, ἀγάπη μου, κ' ἔσο ἀνδρεία, ὡς ὁ πατήρ σου!

Τὸ δύστηνον βρέφος ἀπεκοιμήθη εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς· καὶ ὁ Μέμμων δὲν ἐπανῆλθε πλέον.

ΑΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Θ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΛΗΣΤΟΥ.

Τριάκοντ' ἀργυρᾶ σκοῦδα εἰς τοὺς Ρωμαιοὺς στρατιώτας! Ἔπεσε πλησίον τῶν τελευμάτων τοῦ Ποντῆν ὁ ἀνδρείος οὗτος

Μέμμων: ἄπνους ἐκτάδην κεῖται ψυχορραγῶν κάτωχρος ἐπὶ δρῶς τινος τῶν Ἀπεινῶν στριζόμενος. Ὁ θάνατος ἀναμένει· ἀλλὰ τὴν ὥραιαν ταύτην λείν ἴν' ἀρπάζεις, ἀγώνων δεῖται, καὶ ἡ ψυχὴ κωφεύει εἰς τὴν φωνὴν αὐτοῦ, ἣτις καλεῖ αὐτόν μακρὸς χρόνος ἀπαιτεῖται πρὸς ἀποδύξιν τῆς γενναίας ψυχῆς ἀπὸ τοιοῦτου σώματος.

Πλησίον γηραιοῦ τοῖχου τοῦ μνήματος τοῦ Κικέρωνος, μετέφερον τὸν ἀνδρείον σύντροφον αὐτῶν καθ' ὅτι ἀπὸ τοῦ Βεζουβίου, μέχρι τῆς ὁδοῦ Ἀππίας, οὐδεὶς ἀγρὸς ὑπάρχει, μὴ ἀνήγων εἰς τὸν Κικέρωνα. Δώδεκα λησταὶ εἰς τὴν ζοφεράν σου κατοικίαν λαμπροφόροι, τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμενοι, ὑπὲρ τοῦ κοιτωμένου ἐπὶ τοῦ ἐρειπίου αὐτοῦ, ληστοῦ ὁ Τύλλιος! οἱ ξένοι οὗτοι τιμᾶσιν τὴν ἐνδοξὸν σκιάν σου!

Ὁ μὲν ἀπ' αὐτοῦ κύπτων, ἐπλησίαζε τὴν κείουσαν ἐλάτην εἰς τὸ νεκρὸν μέτωπον, ὁ δὲ, λάκκον σκάπτων, καὶ τὰ δάκρυα αὐτοῦ καταπίων, ἔλεγεν: «Ἠγαπήθη ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, Καρδινάλιος δὲν ἀγαπάται πλειότερον ὑπὸ τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ παρισταμένων κατὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ. Ἦσσαν ἦτον ὥραιος ὁ ἐνάρτεος οὗτος ἀνθρωπος κατὰ τὸν πόθον τῆς λεηλασίας! καὶ πόσην εἶχε χρῆστοίθειν κατὰ διανομήν τινα!

« Κατὰ πᾶν νέον ἔαρ, πρὸς τὸ Πάσχα, ἐπεσκίαζε τὸν πῖλον αὐτοῦ κλάδος ποτῆς ἐπὶ τὸ ὀκταήμερον ἐβλεπέ τις τὸν ἀνδρείον τοῦτον ἐργαζόμενον ἄνευ τοῦ κλάδου αὐτοῦ. Ἰερεῖς, λαϊκοὶ, περιηγούντο κατὰ τὸν ἑαυτῶν τρόπον, ἐκτὸς τῶν Ἀγγλων, πάντες ἠὲ χαριστοῦντο· Πλὴν ὁ αἰρετικὸς κατεδιώκετο. Πανηγυρίσατε λοιπόν τὸ Πάσχα, καὶ ἵνα τοιοῦτου θανάτου τύχητε, ὑπερετεῖτε τὴν ἐκκλησίαν!»

Ὁ Μέμμων κινεῖται ὀμιλεῖ πρὸς ὑμᾶς: ἀκούσατε!... Ἡ φωνὴ αὐτοῦ σβέννυται, οἱ δὲ καθημαγμένοι αὐτοῦ βραχίονες, αἱ μεγάλαι αὐτοῦ χεῖρες ζητοῦσιν ὑπὸ τὰν θάμνον παλαιὸν τι πυροβόλον, κατὰ γῆς κείμενον πλησίον αὐτοῦ. Τὸ πυροβόλον τοῦτο εἶναι φίλος αὐτοῦ, πιστὸς αὐτοῦ προστάτης· θεωρεῖ τοῦτο ἔτοιμος νὰ λειποψυχήσῃ ἐπὶ τῆς σκανδάλου εἰς τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἀπιστατούσης, κύπτει τὸν παγῶμενον αὐτοῦ δάκτυλον καὶ σπινθῆρα ἐκβάλλει.

(ΑΝΑΤ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ).

« Καλῶς! καλῶς! εἶπε, γνωρίζεις σὺ ἐκεῖνον, ὅστις κύριός σου ὑπῆρξε!... χαῖρε πλέον, τετέλεσται ὁ βίος αὐτοῦ! Κάθυγρον εἰσέτι ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ τραύματος μου, διέλθε σήμερον εἰς χεῖρα ἀσφαλεστέραν, ἵνα μ' ἐκδικήσῃς. Τὸν Γαετάνον τοῦτον, ὅστις ἔπεσε κατ' ἐμοῦ, σὺ αὐτὸν μοὶ ὀφείλεις: πῦρ κατὰ τοῦ φονέως μου! εἰς τὸν λάκκον τοῦτον ἔνθα τὸ σῶμα μου θὰ κατέλθῃ, ὀφείλεις νὰ μοὶ πέμψῃς τὸν φονέα, πρὸ τοῦ τρεῖς παρελθῶσιν ἡμέραι, ἐδῶ αὐτὸν ἀναμένω.»

Μοναχὸς τις τότε εὐπρόσitos καὶ γοργὸν ὄμμα ἔχων παρηκολούθει τὸν ὁδὸν αὐτοῦ κ' ἐθάδιζε διασκεπτόμενος τὴν ἱεράν χρῆσιν τῶν δῶρων, τὰ ὅποια οἱ πιστοὶ ἀνέθηκαν εἰς τὰς πατρικὰς αὐτοῦ χεῖρας διὰ τὴν μονὴν αὐτοῦ. Μετὰ σεβασμοῦ πάντες κύπτουσι, καθεὶς αὐτὸν σταματᾷ. Αὐτὸς δ' ἐπλησίασεν ὑπὸ ληστοῦ ὀδηγούμενος, χωρὶς ν' ἀντισταθῇ, χωρὶς ν' ἀνυψώσῃ τὴν κεφαλὴν καὶ βῆμα πρὸς βῆμα, φοβούμενος μὴ αὐτὸν ἀκούσωσι, σημαίνοντα τὴν ἑαυτοῦ αἴτησιν.

Σιωπηλῶς πολλὰς διέπραξε θρησκευτικὰς πράξεις: τὸν Θεὸν οὐδεὶς ἐνθυμῆται ὅταν τρέμῃ δι' ἐκυτόν. Ὁ Μέμμων τῷ εἶπεν: « Ἠγγικεν ἡ ὥρα σου, ἐάν διὰ τῶν φροντίδων σου ἡ ψυχὴ μου δὲν σώζῃται: ἐξομολόγησόν με. εἰς τὸν οὐρανόν, Πάτερ μου, ὀφείλω νὰ δώσω λόγον διὰ τὸ ὅποιον ἔγυσα πολὺ αἷμα ἄνευ τύφωτος τοῦ συνειδότος » Ταπεινὸς καὶ ὑπὸ μεγάλου τρόμου κυριευθεὶς, ὁ ἱερεὺς εἶπε: « Τέκνον μου, τίς ἀναμάρτητος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ; »

εἰς πάντα φόνον μετὰ συντριβῆς καρδίας, πάντες οἱ κακοῦργοι ὑπέγραψαν Ὀλιβερῶς. Ὁ Μέμμων ἐπανελάθεν: « Ἐν ὀνόματι τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Σωτῆρος, ἰδοὺ τί δωρῶ διὰ διαθήκης: πρὸς τὴν Ἄδδαν μου, ἣτις δι' ἐμὲ τοσοῦτον περιπαθῆς ὑπῆρξεν, ἀφήνω ὅλα μου τὰ κειμήλια· τὸν χρυσοῦν σταυρὸν μου εἰς τὸν ἅγιον τάφον· δίδω τὸ ὄπλον μου τοῦτο πρὸς σὲ, ἵνα τέρπῃς τὸ λείψάνον μου· ἀφήνω τὸ βαλάντιόν μου πρὸς τὸν ἱερέα· ἐπὶ τέλος τὴν ψυχὴν μου πρὸς τὸν Θεόν, ἐάν ὁ Θεὸς θέλῃ νὰ λάβῃ αὐτήν.»

Μετὰ πολλῆς βίας ὁ ἔντρομος ἱερεὺς ἐπὶ τέλος ἠὲ λόγησεν αὐτόν. Ἐπέρχεται

τότε ἡ Ἄδδα καὶ μετ' αὐτῆς ὁ υἱὸς αὐτῆς. Εἰς τοὺς μέλανας ὀφθαλμοὺς αὐτῆς ἔνθα ἡ ἀστραπὴ σπινθηροβολεῖ, πῶς ἐνυπῆρχεν ὑπερηφάνεια! «Ἀπέθανεν! ἀπέθανεν! εἶπεν αὐτῇ: φίλοι, ἐγὼ ἐλπίζω τοῦλάχιστον, ὅτι ὁ ἐχθρὸς δὲν εἶδεν αὐτὸν φεύγοντα:» «Ὅχι!» ἀνέκραξεν οὗτος, ὑπ' ὀργῆς ἀνιστάμενος. . . . Τὸ δὲ παιδίον ἐκλαίειν ὡσαύτως, βλέπον κλαίουσαν τὴν μητέρ' αὐτοῦ.

Ὁ Μέμμων ἤγγιζε πρὸς τὴν τελευταίαν αὐτοῦ στιγμήν, καὶ ἡ Ἄδδα ὠμίλει αὐτῷ μελιχίως, εἶτα δ' ἐφίλει αὐτὸν, κ' ἐπὶ τέλους ἐσπόγγιζε διὰ τῶν ξανθῶν πλεξίδων αὐτῆς, τὰ βαθέα τοῦ ἐραστοῦ τῆς τραύματα. Ὁ Μέμμων ἀνεγείρετ' ἐφ' ἑνὸς τῶν βραχιόνων καὶ στεναρίζει. Οἱ δὲ ὀδόντες αὐτοῦ, παρὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ συνεκρούοντο πλέον καὶ προεδίδον τὴν βίασαν αὐτοῦ δι' ὑποκόφον κρότου. Ἐπὶ τῆς Ἄδδας κύπτων, ἐμειδίασεν ἐν τούτοις πρὸς αὐτήν ἄλλ' οἷον μειδίαμα! . . .

«Ἐχε ὑγίαν, τῇ εἶπεν, ἔχε ὑγίαν! Ἄς ἀποχωρισθῶμεν ὡς τὴν ὑστέραν ἡμέραν συνεντεύξεως. Ἐνθυμίσει, ὡραία μου φίλη, τὸ φίλημα ἐκεῖνο, τ' ὅποιον ἐπὶ τοῦ ὄρους σοὶ ἔδωκεν ὁ σύζυγός σου; Φίλημα ὄρους, φίλημα ἀραβῶνος! Ἐκεῖνο ὑπῆρξε ἑρωτικότερον, θερμότερον τοῦ σημερινοῦ τούτου, ὅταν ἐγὼ ἐπνίξα τὰς χραυγὰς σου μεταξὺ τῶν θάμων- «Ἐν μόνον εἰσέτι! . . ἄλλα φίλημα παγωμένον. . . εἶναι, φίλη μου, νεκρώσιμον.

«Ἄδδα, χήρα μου, σὺ ἔχεις ἀνάγκην στηρίγματος: ἔκλεξον ἓνα γενναῖον ἄνδρα, καὶ ἀμφοτέροι ἀγαπᾶτε μετὰ σοργῆς τὸ ταλαίπωρον τούτο βρέφος, τ' ὅποιον με βλέπει καὶ κλαίει. Ὡς ἐγὼ, λάμβανε καὶ σὺ φροντίδα νὰ ζήσῃ καὶ ν' ἀποθάνῃ ὡς καλὸς χριστιανός. Ἄμα πατήσ' εἰς τὸ δέκατον τρίτον ἔτος αὐτοῦ πέμψον αὐτὸν νὰ κοινωνήσῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων, κ' εὐθὺς τὴν ἐπιούσαν, εἶπε πρὸς αὐτόν: «Ὁ πατήρ σου σὲ θεωρεῖ! ἰδοὺ ὁ τάφος αὐτοῦ, ἐκεῖ εἶναι ἡ μεγάλη ὁδός: τοῦ πατρὸς σου τὸ παράδειγμ' ἀκολουθεῖ! . . .»

Τότε ἤρχισεν ὁ ληστής ἐντρομος νὰ κυλίηται εἰς τὰ κύματα τοῦ αἵματος αὐτοῦ. Ἦτον οἰκτρὸν θέαμα ἡ θέα τῶν ἰσχυρῶν αὐτοῦ! «Θεοτόκε μου!» εἶ-

πεν «Ἄμην!» ἀνεβόησαν οἱ παρόντες στεναρίζοντες. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ τέλους κατέπεσε πάλιν βεβαρμένη. Ἄντηγήσατε εἰς τὸν ἀέρα οἱ τελευταῖοι ἀσπασμοὶ καὶ καλύφατε τὴν φωνὴν τοῦ στεναζόντος βρέφους αὐτοῦ βροντήσατε πυροβόλα! . . ἡ ψυχὴ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἢ εἰς τὸν ἄδην.

A. I. ΟΑΥΜΠΙΟΣ.

Καταχωρίζομεν ἐνταῦθα τὸν βίον τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρός Κυρίου Ἰωάννου Παπαρηγοπούλου ἐραυζόμενοι τοῦτον ἐκ τῶν Παραλλήλων τοῦ Κυρίου Γούδα. Προτιμῶμεν δὲ τὴν καταχώρησιν τούτου παντὸς ἄλλου, τοῦτο μὲν διότι ὁ ἀνὴρ οὗτος ὡς θέλομεν ἰδεῖ συνετέλεσε κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τοῦτο δὲ ἵνα διὰ τῆς ἀναδημοσιεύσεως κατασταθῶσι γνωστότεραι εἰς τοὺς πολλοὺς αἱ ἀξίαι παντὸς θαυμασμοῦ καὶ ἐπαίνου πράξεις αὐτοῦ καὶ μεγάλαι ἀρεταί. Δὲν πλέκομεν δὲ σήμερον ἰδίους στεφάνους ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός καὶ ἐπὶ τῶν τελευταίων αὐτοῦ πράξεων καὶ ἐνεργειῶν ὡς πρὸς τὸ πολὺκλυτον Κρητικὸν ζήτημα διότι οὐδὲ ὅτιος τὸ ἐπιτρέπει οὐδὲ συμφέρον εἶναι. Εἰ καὶ ἡδυνάμεθα πλεῖστον ὅσα νὰ εἰπωμεν ὡς ἐργασθέντες ἰδίῃ ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ ἐπισήμῃ ἀλληλογραφίᾳ: διὰ τε τὴν πνευματικὴν συγγένειαν καὶ τὴν υπερβάλλουσαν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην καὶ ἐμπιστοσύνην. Αἴφρονον δὲ τὸν ἀναγνώστην, ὅπως ἐκ τῶν ἐγγράφων κρίνῃ περὶ τῆς ἐκτάκτου τοῦ ἀνδρός σπουδαιότητος.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Παράδοξον ἴσως θὰ φαῖν νὰ γράφωμεν καὶ τὸν βίον τοῦ εὐτυχῶς ζῶντος εἰσέτι Ἰωάννου Παπαρηγοπούλου: ἀλλ' ὁ ἀνὴρ οὗτος διεδραμάτισε τρισῶτον πρόσωπον εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς ἐταιρίας καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, ὥστε πάνυ ἀτελῶς ἠθέλαμεν περιγράψαι ταῦτα, ἂν μὴ περιλαμβανόμεν ἐν τῷ ἀνά χειρὸς τόμῳ καὶ τὸν βίον τοῦ ἀνδρός τούτου, γεννηθέντος ἐν Νάξῳ περὶ τὸ 1780 ἀπὸ πατρὸς μὲν Κωνσταντίνου Παπαρηγοπούλου, μητρὸς δὲ, Μαρίας.

Τὰ μὲν πρῶτα γράμματα ἢ ὅσα καὶ σήμερον γινώσκει ὀλίγα Ἑλληνικὰ ἐδιδάχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔνθα ἔσχε τὴν αὐτομάτην νὰ ἐκλύσῃ διὰ τὸ φυσικὸν κάλλος τοῦ τὸ πονηρὸν βλέμμα ὀθωμανίδος τινὸς μεγάλης περιωπῆς. Τὸ δὲ περιστατικὸν τοῦτο προκάλεσεν οὐκ ὀλίγον κίνδυνον εἰς τὸν πάντῃ ἀθῶον σπουδαστήν διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι αἱ ὀθωμανίδες, ἀμέσως μετὰ τὴν κόρσιν τῶν ἀσελγῶν ἐπιθυμιῶν των, καταστρέφουσι πᾶν σῶμα τοῦ ἐγγλήματος, δολοφονοῦσαι ἐνίοτε ἰδίαις χερσίν ἢ διὰ τῶν εὐνοῦχων των τὸ πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἀντικείμενον τῆς λατρείας των. Τοῦτο, καλῶς γινώσκοντες οἱ κηδεμόνες τοῦ Παπαρηγοπούλου καὶ μόλις μαθόντες, ὅτι οὗτος ἐν τῇ ἀθωότητι του εἴλκυσε τὰ πονηρὰ βλέμματα τῆς ὀθωμανίδος, ἐφυγάδευσαν αὐτὸν νύκτωρ εἰς Ὀδησσόν, κ' ἐκείθεν εἰς Μόσχαν Ἐκεῖ δ' εὐτυχῶς ἔζων τότε οἱ Ζωσιμάδαι, ὁ Καπλάνης καὶ ἄλλοι εὐποροὶ ἐμποροὶ ὁμογενεῖς. Πρὸς μείζονα δ' εὐτυχίαν τοῦ Παπαρηγοπούλου εἶχεν ἀποσυρθῆ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν Μόσχᾳ καὶ ὁ περίπυστος Εὐγένειος ὁ Βούλγαρις, πρὸς ὃν εἶχε συστατικὴν ἐπιστολήν παρὰ τοῦ Μητροπολίτου Αἰνου Ματθίου. Καὶ οἱ μὲν ὁμογενεῖς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ λάθωσι συμπάθειαν ὑπὲρ τοῦ Παπαρηγοπούλου ἕκτοτα μάλιστα οἱ Ζωσιμάδαι συνέδεσαν μετ' αὐτοῦ εἰδὸς τι οἰκειότητος, μεγάλως χρησιμευσάσης ἀκολούθως τὴν Φιλικὴν Ἐταιρίαν. Ὁ δ' Εὐγένιος τοσούτην μέριμναν ἔλαβεν ὑπὲρ τοῦ Παπαρηγοπούλου, ὥστε ὑπεχρέωσε τὸν ἐκεῖ Ἀρχιμανδρίτην Νεόφυτον νὰ τὸν διδάσκη κατ' ἴδιον.

Κατῶκει τότε εὐτυχῶς ἐν Μόσχᾳ καὶ ὁ Πρίγκιψ Δημήτριος Δολγοουρούκης, ὁστις συγνάζων εἰς τοὺς Ζωσιμάδας, καὶ μαθὼν παρ' αὐτῶν τὰ περὶ Παπαρηγοπούλου, συμμετέσχε καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ συμπαθείας ἐκείνων ἀπερχόμενος δὲ εἰς Περσίαν, παρέλαβεν αὐτόν, χάριν προαγωγῆς καὶ οὕτω προέβη μετ' αὐτοῦ ὁ Παπαρηγόπουλος μέχρις Ἰσκλιβάν, τὸ παρὰ τὴν Κασπίαν ἔπειτα δὲ ἀπῆλθεν εἰς Τυφλίδα, καὶ ἐκείθεν προσκολληθεὶς εἰς τὸν Ἀνδρέαν Ἰωάννου Δολγοουρούκη, ἐπανῆλθε τῷ 1807 διὰ τοῦ Κάρας, Ἐρζερύμ, Σινώπης καὶ Τραπεζοῦντος, ὑπὸ

τὴν σκέπην ὁμοῦ καὶ προστασίαν τοῦ Δολγοουρούκη, εἰς Κωνσταντινουπόλιν.

Ἐκραγέντος τότε τοῦ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας πολέμου καὶ πάντων τῶν Ῥώσων ἀναχωρησάντων ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Δολγοουρούκης καὶ ὁ Παπαρηγόπουλος τὸ μὲν πρῶτον ἐκρύβθησαν ἐκεῖ, ἵνα μὴ πάθωσιν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἔπειτα δὲ ἀπῆλθον εἰς Ἀαρδανέλικα καὶ Τένεδον, ἔνθα παρέπλεον ὁ Ῥωσικὸς στόλος. Ὁ μὲν Δολγοουρούκης, ἀγαθὰ τρέφων ὑπὲρ παντός Ἑλληνας αἰσθημάτων, συνέστησε τὸν Παπαρηγόπουλον εἰς τὸν ναύαρχον Κόντε Παλατῖνον καὶ τὸν πολιτικὸν σύμβουλον αὐτοῦ Σινιέδην οὗτοι δὲ, ἔχοντες ἀνάγκην ἀνδρῶν, γινωσκόντων τὰς ἐγγχωρίους γλώσσας, παρέλαβον τὸν συσταθέντα ὡς ἓνα τῶν διερμηνέων τοῦ στόλου.

Ἀρξαμένων μετ' οὐ πολὺ καὶ τῶν ἐχθροπραξιῶν ὁ μὲν Ῥώσος ναύαρχος ἐξεπάρθησεν, ὡς γνωστὸν, τὸ ὄχυρόν φρούριον τῆς Τενέδου. Ὁ δὲ Παπαρηγόπουλος ἦτον εἰς τῶν ἔνδεκα κατὰ πρῶτον εἰσπηδησάντων δι' ἐρόδου. Ἐκεῖ δὲ ἦλθον ὁ Νικοτσάρας, ὁ Λάζος, ὁ Γεωργάκης Ὀλύμπιος καὶ ἄλλοι Ἑλληνες ὀπλαρχηγοί, ἵνα ζητήσωσι τὰ πρὸς ἐπανάστασιν τοῦ Ὀλύμπου μέσκα, καὶ Ῥώσων τινα, γνωρίζοντα τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὁ Ναύαρχος τοῖς ἐγορήγησεν ὅσα ἐδυνάθη, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ τὸν Παπαρηγόπουλον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀπέδωκεν οἱ ἐπαναστάται διὰ Ῥωσικοῦ πλοίου εἰς Μπαμπᾶ, ἔπειτα δ' ἐπολέμησαν κατὰ τὴν κόμην Αἰκατερίνη, κατεχομένην ὑπὸ τῶν Τούρκων. Γενομένης μετ' οὐ πολὺ εἰρήνης, ὁ μὲν Ναύαρχος ἐπεμψε πλοῖον νὰ παραλάβῃ τοὺς ἐπαναστάτας ἄλλ' οὐδεὶς τούτων ἐπανῆλθε, πλὴν τοῦ Παπαρηγοπούλου, ὃν ὁ ναύαρχος παρέλαβε τότε εἰς τὴν ναυαρχίδα. Ἀποπλεύσαντος δ' ἔπειτα καὶ τοῦ στόλου εἰς τὰς τῆς Ἰουνίου δημοκρατίας νήσους, ἵνα παραλάβῃ τὰ Ῥωσικὰ στρατεύματα, ὁ Παπαρηγόπουλος ἔμεινεν ἐν Κερκύρῳ ἔνθα ἐγνώρισεν τὸν τε Καποδίστριαν, τὸν Κολοκοτρώνην, τὸν ζῶντα εἰσέτι στρατηγὸν Β. Πατριεζάν, τὸν Μιντσάκη, τὸν Γρίβαν, τὸν Μπενάκη καὶ ἄλλους. Τῇ συνδρομῇ τοῦ τελευταίου τούτου ἀπῆλθεν εἰς Σινώπην τῆς Ἰτα-

λίας, ἵνα σπουδάσῃ τὴν ἱατρικὴν, καὶ κατήρξατο μὲν τῶν σπουδῶν αὐτῆς μετὰ ζήλου, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ διέκοψεν αὐτὰς διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην εἶχε διορισθῆ γενικὸς πρόξενος τῆς Ῥωσσίας κατὰ τὴν Πελοπόννησον ὁ Ματθαῖος Μιντσάκης· οὗτος εἶχεν ἀνάγκη νὰ περιστοιχισθῇ ὑπ' ἀνδρῶν, πολλὰ εἰδότην γινώσκων δὲ καὶ τὸν Παπαρρηγόπουλον ὡς τοιοῦτον, προσεκάλεσεν αὐτὸν ὡς διερμηνέα. Ὁ φοιτητῆς τῆς ἱατρικῆς ὅσῃ ἐπιθυμίαν εἶχε νὰ προαχθῇ διὰ τοιαύτης τιμῆς Ῥωσσιακῆς μάλιστα ὑπηρεσίας, τοσοῦτον ὀλίγην ὄρεξιν εἶχε, φαίνεται, ν' ἀνατέμνῃ ἀνθρώπινα πτώματα. Ἐάσας λοιπὸν χεῖρας τὰς Μούσας, ἔσπευσεν εἰς τὸν Γενικὸν Πρόξενον, ὃν εὗρεν εἰς Ζάκυνθον, ἐδέχθη τὴν ὑπηρεσίαν, μετέβη μετ' αὐτοῦ εἰς Π. Πάτρας καὶ κατὰ τὸ 1813 προσεβιάσθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ β'. διερμηνέως.

Σπανιωτάτων ὄντων τότε ἐν τῇ Ἀνατολῇ τῶν ἐπιστημονίων ἱατρῶν καὶ πάντων σχεδὸν τῶν Εὐρωπαϊκῶν φοροῦντων, ἐκλαμβανόμενων ὡς Ἀσκληπιαδῶν, ὁ Παπαρρηγόπουλος καὶ ἄκων ἠναγκάσθη νὰ μετέλθῃ ἐν Ναυπάκτῳ καὶ τὸ τοῦ ἱατροῦ ἐπάγγελμα, ἵνα εὐχαριστῇ δι' αὐτοῦ τοὺς Τούρκους καὶ ἀποπερατώσῃ οὕτω εὐκολώτερον τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας του, ὁσάκις χάριν αὐτῆς μετέβαινον εἰς τὴν πόλιν ἐκεῖνην.

Πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Πάτραις τότε ἦτο καὶ διέπρεπε μάλιστα ὁ Ῥώσσελ, πρόγονος ἴσως ἢ συγγενῆς τοῦ πρὸ ὀλίγου ἐλάσαντος τὴν συμπάθειαν πολλῶν διὰ τὰς περιπετείας του καὶ τὴν σκληρότητα τῆς τύχης του, καταδικασθέντος, ὡς γνωστόν, καὶ φρονεθέντος ὡς συμμεβεζήσαντος εἰς τὰ τῆς διεθνούς κοινότητος ἐν Γαλλίᾳ. Ὁ μὲν Πρόξενος ἐκεῖνος εἶχε παρ' αὐτῷ σεμνὴν νεάνιδα, Μαγδαλινὴν Σάβερ καλουμένην, ὅρασαν πατρός καὶ συγγενῆ τοῦ ὁ δὲ Παπαρρηγόπουλος ἠράσθη ἐν τῷ ὄντι εἰς αὐτὴν ὡς γάμον, ἐξ οὗ ἔσχε υἱὸν μὲν ἕνα τὸν Ἀλέξανδρον, βαθμὸν στρατηγοῦ ἤδη ἔχοντα ἐν Ῥωσίᾳ, ἀλλὰ τὸ διπλωματικὸν στάδιον ἰδίως διατρέγοντα· θυγατέρας δὲ δύο, τὰς διακοινουμένας ἤδη ἐπὶ πολλαῖς χριστιανικαῖς ὁμοταξίαις Ἀικατερίναν Μωροζιτίνη, σύζυγον

τοῦ γνωστοῦ προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου· καὶ Μαργαρίταν, σύζυγον τοῦ οὐχ' ἤττον γνωστοῦ ἱατροῦ Σοφοκλέους Οἰκονόμου.

Κατὰ Αὐγουστον τοῦ 1814 ἀπῆλθεν εἰς Ἰωάννινα, χάριν ὑποθέσεων Ῥώσσιων ὑπυκόων παρὰ τῷ Ἀλῆ Πασᾷ, οὗτινος ἐκτίσαστο εἰς μέγαν βαθμὸν τὴν ὑπόληψιν. Τὸ περιστατικὸν δὲ τοῦτο ἐχρησίμευσε μεγάλως οὐ μόνον εἰς τὰ τῆς Φιλ. Ἑταιρίας, ὡς περ θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ Παπαρρηγοπούλου διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Τῷ 1817 ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἀπῆλθεν εἰς Πρέβεζαν· ἐκεῖ δὲ εἰς μὲν τῶν ὑπηρετούντων τὰς ἀσελεγαίς ὄρεξεις τοῦ τυράννου, Κικκούρου λεγόμενος, ἐξῆλθεν οἶνον εἰς Γαννουμίδιον ἄγρην. Ἐν Πάτραις δὲ κατόκει τότε ὡς ἀπόμαχος ὁ περιφανὴς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας προσαναγκῶν τῇ Ῥωσίᾳ Πατρεὺς Σάββας Ποντικής, Συνταγματάρχης, ἔχων δεκατετραετὴ υἱὸν εὐειδῆ Νικόλαον. Τοῦτον ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος, καίτοι ἀνήλικα ἔτι, κηδύοντο νὰ δεχθῇ ὡς ὑπότροφον τῆς ἐν Ὀδισσῶ σχολῆς Ῥεσχελιέ, χάριν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ πατρός. Καθ' ἣν δ' ἐποχὴν οὗτος ἀπέπλεε τῶν Πατρῶν, ἵνα εἰσάξῃ εἰς τὴν σχολὴν τὸν υἱὸν, πλοῦν ἐμπλεον Ἀθινῶν, ἐνεδρεῦον παρὰ τὴν Ναύπακτον, προσβάλλει τὸ φέρον τοὺς Πονθῆκην πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἀπάγει τὸν τελευταῖον τοῦτον, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ἐνοχλήσῃ ἄλλως οὔτε ἐκεῖνον, οὔτε ἕτερόν τι ἐκ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ λέγεται μάλιστα ὅτι ἡ ἐνεδρα αὕτη ἀπέβλεπεν ἕτερον εὐειδῆ νεανίαν τὸν Γεώργιον, ἀδελφὸν τοῦ Θεοδωράκη μὲν τότε νῦν δὲ Θεοφίλου, Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, περὶ οὗ καὶ ἄλλοτε εἰπομέν τινα· (1)

Οἱ πάντες τότε εἰκάζαν μὲν ὅτι τοῦτο ἦτον ἐν ἐκ τῶν συνήθων στρατηγημάτων, δι' ὧν ὁ Ἀλῆς καὶ οἱ ἀσελεγάτατοι αὐτοῦ υἱοὶ ἐπλούτιζον τοὺς γυναικωνίτας του, ὡς περ καὶ ἄλλοτε ἐν τῷ ἀνὰ χειρὸς τόμῳ ἀφηγήθημεν ὅμοιον τούτου· ἀλλ' οὐδεὶς ἐν Πάτραις ἐφαντάσθη νὰ πράξῃ ὅ,τι καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Τσακάλωφ πρὸς

(1) Ἰδὲ Βίωσιν Παπαρρηγόπουλου Τόμ. 4. Σελ. 101.

σωτηρίαν τοῦ υἱοῦ τῆς (1). Μόνος ὁ Παπαρρηγόπουλος ἀνεδέχθη καὶ ἔφραγεν εἰς αἰσίον πέρας τὸ δυσχερὲς τοῦτο ἔργον. Ἀπῆλθεν εἰς Πρέβεζαν· ἀφ' οὗ δὲ ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ εἰκασία τῶν ἐν Πάτραις ἦτον ἀληθῆς, καὶ ὅτι τὸ θῦμα ἐφυλάττετο κατὰ διαταγὴν τοῦ τυράννου ἐν τινι χριστιανικῇ οἰκίᾳ, κατώρθωσε οὐ μόνον τοῦτο ν' ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῶν ὀνύχων τοῦ λάγνου τυράννου, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀπαγωγέων Κουκούρη νὰ πείσῃ τὸν Ἀλῆ Πασᾶν ν' ἀπαγγονίσῃ πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς Ῥωσσίας. Περὶ ἔργον δὲ εἶναι, ὅτι καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἠθέλησε νὰ δολιευθῇ· διετάξε δηλαδὴ ν' ἀπαγγονίσωσιν ἕνα τῶν πολλῶν καθηρημένων καὶ ἴσως πάντῃ ἀθῶν· μεθῶν τοῦτο εὐτυχῶς πρὸ τῆς ἐκτελέσεως ὁ Παπαρρηγόπουλος, ἔσπευσε ν' ἀπαλλάξῃ τῆς ἀγγόνης τὸν ἀθῶν καὶ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὸ ν' ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τοῦ θύματος ἢ ταυτότης τοῦ κακούργου πρὸ τῆς ἀπαγγονίσεως αὐτοῦ.

Οἱ μὲν γονεῖς καὶ συγγενεῖς τοῦ θύματος καὶ πολλοὶ ἄλλοι, παθόντες ὑπὸ τοῦ φρονήμου Κικκούρη, εὐγνωμονοῦντες πρὸς τὸν Παπαρρηγόπουλον, καθικέτευσαν ἀμέσως δι' ἀναφορᾶς τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον ν' ἀνταμείψῃ καταλλήλως τὸν ἀξίον τοῦτον ὑπάλληλον τῆς Ῥωσσιακῆς Κυβερνήσεως. Ἦ δὲ Μεγαλειότης του κηδύοντο νὰ πράξῃ αὐτὸν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πρώτου διερμηνέως. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο διηγῆθη ἡμῖν τελευταῖον ἐν Πάτραις, θαυματοῦσα σχεδὸν ἐξ εὐγνωμοσύνης, ἢ ἀδελφῆ τοῦ θύματος σεβασμῆς Μαρία, μήτηρ τοῦ Προέδρου τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Πατρῶν Δημητρίου Πατρινοῦ, τοῦ γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ Δημητρίου Βούλγαρη· ἐπεκύρωσε δ' ἐρωτηθεὶς καὶ ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης. Ὁ δὲ Παπαρρηγόπουλος μόλις τὸ ἐθυμίσθη, καὶ δὲν ἔχει ἀδικον· ὁ ἀνήρ οὗτος ἐπράξε τῷ ὄντι τοσαῦτα ἐν τῷ βίῳ του καὶ πολὺ μεγαλειότερας μάλιστα σπουδαιότητος, ὡς περ οὐδὲν παράδοξον, ἐάν μόνος ἐνθυμῆται τινὰ τούτων.

Ἐκτοτε ὁ Παπαρρηγόπουλος ἐξωκειώθη

(1) Ἰδὲ ἱστορ. Δοκ. Φιλ. Ἐπι. ὑπὸ Φιλῆμ.

μεγάλως τὸν Ἀλῆ Πασᾶν· εἶναι δὲ περίεργον, ὅτι ὅσω ἀποτομώτερον ἀπέκορον ὁ ἐντιμὸς ὑπάλληλος τὰς προπετεῖς ἀξιώσεις τοῦ τυράννου, τόσω περισσώτερον εἴλικε τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ διὰ τὸν χαρακτῆρα του. Ἐν μιᾷ τῶν συνεντεύξεων ὁ Ἀλῆς εἶπεν, ὅτι πολλὸν ἐπεθύμει νὰ συνδέσῃ φιλίαν μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος « διότι τὸ θωμανικὸν Κράτος, προσέθηκεν, ἐξησθέντος μεγάλως, ὁμοιάζει σαθρὸν πάλαιον, ἐξῶθεν μόνον μεγαλοπρεπῶς κεχρυσωμένον. » « Δὲν ἔχει οὕτως » ἀπήντησεν ὁ Παπαρρηγόπουλος, γινώσκων τὴν πονηρίαν τοῦ Ἀλῆ, « Τὸ Δοβλέτι Σας εἶναι ἀρκούντως ἰσχυρόν » ἄλλως ὁ Αὐτοκράτωρ, σύμμαχος ὦν τῆς Τουρκίας, δὲν δύναται νὰ συνδέσῃ » μετὰ τῆς Ὑψηλότητός σου ἰδιαιτέρην » φιλίαν » « γινώσκω, » ἀπήντησεν ὁ Ἀλῆς, « ὅτι ἄλλα φρονεῖς καὶ ἄλλα λέγεις καὶ διὰ τοῦτο ἀκοῦμαι ἐπὶ τοῦ » παρόντος εἰς τὴν ἀτομικὴν φιλίαν σου » καὶ οὕτως ἀπεχωρίσθησαν τῷ ὄντι ὡς φίλοι. Ἐκτοτε φαίνεται ἡ θεία πρόνοια προπαρασκευάζε τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὠδήγει τὰ τέκνα αὐτῆς νὰ συνδέωσι φιλίαν καὶ γνωριμίαν, πολυτίμους κατασταθεῖσας ἐπὶ τε τῶν ἐνεργειῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγώνος.

Τῷ 1816 Γ'. Πρόξενος τῆς Ῥωσσίας ἐν Πελοποννήσῳ διορίσθη, ὡς εἶδομεν, ὁ κάλλιστα γινώσκων τὸν Ἀλῆν Βλασσόπουλος. Μετὰ τούτου ἐξωκειώθη εἰς τοσοῦτον ὁ Παπαρρηγόπουλος, ὡς ἐπιστρέψαντος καὶ τοῦ Γερμανοῦ βραδύτερον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, δὲν ἐβράδυναν οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες νὰ παριδεῦσασιν τὸν πονηρότερον τῶν τυράννων Ἀλῆ Πασᾶν, ὡς περ κατωτέρω λεγθήσεται τοῦτο. Ἐν Πάτραις ἦτο μὲν τότε διαδεδομένη ἡ Φιλόμυσης ἑταιρία, ἧς σκοπὸς ἦτον ἡ διάδοσις τῶν γραμμάτων διὰ συστάσεως σχολείων. Ὁ δὲ Παπαρρηγόπουλος δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ μυηθῇ εἰς τοῦτο, ἵνα ἐνεργήσῃ ἐνθουσιάζων ἀμέσως καὶ ἔτρεχεν ὡς οἰστρηλατούμενος. Βραδύτερον συνέστη, ὡς εἶδομεν, καὶ ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία. Καὶ μὲν εἰς τὰ μυστήρια αὐτῆς ἐκατηχῆθη πολὺ βραδύτερον, τῷ 1818 κατὰ Φιλῆμονα (2)

(2) Ἰδὲ ἱστορ. Δοκ. Φιλ. Ἐπι. ὑπὸ Φιλῆμ.

ὁ Παπαρρηγόπουλος· ἄλλ' οὗτος πολὺ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἐκτελῶν μετ' ἀξιοπρεπειᾶς καὶ τιμιότητος τὰ καθήκοντά του, διέτρεχε, χάριν ὑπηρεσίας πᾶσαν σχεδὸν τὴν Ἀνατολήν· περιοδεύων δὲ πρόετραπε τοὺς πολλοὺς ἐκ τῶν γνωρίμων του νὰ συντελῶσιν εἰς τὴν σύστασιν σχολείων καὶ διάδοσιν τῶν γραμμάτων. Ταῦτα μαθὼν περὶ Παπαρρηγοπούλου ὁ Μητροπολίτης Γερμανὸς καὶ ἐνοήσας διὰ σημείων ὅτι ἦτο μέλος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, ἐξωκειώθη αὐτὸν ἀμέσως καὶ μετεχειρίζετο ὡς δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα εἰς πάσας τὰς τε ἐπικινδύνους καὶ τὰς ἀκροσφαλεῖς ὑποθέσεις τῆς Φ. Ἑταιρίας.

Ἐν τῶν σπουδαιότερων μελημάτων τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἑταιρίας ταύτης ἦτον, ὡς γνωστὸν, τὸ νὰ ἐξοικειωθῶσιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἐξουδετερώσωσιν τὸν Ἀλῆ Πασᾶν· ἀνευ τούτου οἱ πάντες ἦσαν πεπεισμένοι, ὅτι ἤθελε καταπνιγῆ ἀμέσως πᾶσα ἀπόπειρα ἐπαναστάσεως· καὶ ὁ μὲν Γερμανὸς ἀπεκάλυψε τὴν εὐχὴν ταύτην τῆς Ἑταιρίας εἰς τὸν Παπαρρηγόπουλον· οὗτος δὲ, ἐνθυμηθεὶς ὅτι πάλαι ποτὲ ὁ Σατράπης, ἐπιβαλὼν φόρον εἰς τὰ κληροδοτήματα τοῦ Καπλάνη καὶ ἄλλων διαμενοντῶν ἐν Ῥωσσίᾳ, ἐσφετερίσθη ἑκατὸν χιλιάδας ρουβίων, καὶ ὅτι ἡ Ῥωσσία διαμαρτυρήθη κατ' αὐτοῦ, ἀνεμόχλευσε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, προὐκάλεσε διαταγὴν, ἵνα ἀπέλθῃ εἰς Ἰωάννινα καὶ διεκδικήσῃ τὴν σφετερισθεῖσαν περιουσίαν τῶν κληροδοτημάτων. Ἴνα δὲ καλύψῃ τοὺς σκοπούς του καὶ ἵνα σαγινεύσῃ εὐκολώτερον τὸν τύραννον, διέδωκεν ὅτι ἔχει ἐντόνους περὶ τούτου διαταγὰς τῆς Κυβερνήσεώς του.

Ταῦτα μαθὼν ὁ Ἀλῆς καὶ γνωστικῶν ἄλλως τε τὴν ὀργὴν τοῦ Σουλτάνου καὶ τὸ κατ' αὐτοῦ μῖσος τῶν χριστιανῶν, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐξουμενίσῃ τοῦλάχιστον τὴν Ῥωσσίαν διὰ τοῦ φίλου του Παπαρρηγοπούλου. Πρὶν λοιπὸν ἀπέλθῃ οὗτος εἰς Ἰωάννινα, ἀπῆλθεν ὁ Ἀλῆς εἰς Πρέβεζαν καὶ προσεκάλεσεν ἐκεῖ τὸν φίλον του. Οὗτος τὸ μὲν πρῶτον, προσποιούμενος πάντοτε τὸν θυμωμένον, οὐδὲ τὴν ἐλαγίστην ἔδειξε σπουδὴν· προσκληθεὶς δὲ καὶ ἐκ δευ-

τέρου, ἀπῆλθε καὶ κατέλυσεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γενοβέλη. Εἰς δὲ τὸν ἀνυπόμονον Ἀλῆν ἐπαρουσιάσθη νύκτωρ καὶ πολιτικὴν φέρων ἐνδυμασίαν, ὡς ἄλλος Μέντοικωφ. (ἀκολουθεῖ).

ΔΗΜΩΔΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑΙ

ΥΠΟ

A. I. ΠΑΠΗΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.

Μίαν ἐπιθυμίαν, μίαν εὐχὴν εἶχουμεν πάντοτε κατὰ νοῦν, τὴν εὐχὴν, ὅπως ἴδωμεν τὸν πλοῦτον τῆς δημόδους φιλολογίας περιουαζόμενον εἰς ἓν μέρος διὰ ν' ἀποδειχθῇ τούντεθεν τὸ γνήσιον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Χάρις ὅμως τῇ σπουδαίᾳ ἤδη ἀναπτύξει, ἣτις ὤθησε τὰ πνεύματα εἰς τοῦτο, οἱ δὲ Σύλλογοι γίνονται ἐμμεσοὶ ἐργάται καὶ ὑποστηρικταὶ τῆς νέας ταύτης φιλολογίας, ἣτις θὰ λάβῃ, πιστεύομεν, παρ' ἡμῶν σπουδαίαν ἐποψὴν ἐν τῷ μέλλοντι.

Εἰς τοῦτο καὶ ἡμεῖς πρὸ τριῶν ἐτῶν ἀσχολούμενοι, ἠδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν ὄχι ὀλίγας ἐκ τῶν παροιμιῶν. Ἀλλ' ὅτε κατεθέσαμεν ἐπρόσθεν ἡμῶν τὸ ἄλλως βαρὺ ἔργον, τὴν σύγκρισιν τῶν τε ἐκδεδομένων ἢ μὴ, δὲν εὕρομεν ἢ τὰς ἐπομένους ὡς ἀνεκδότους. Πιθανὸν ἐν τῇ πλειθύνῃ ταύτῃ νὰ παρατηρηθῶσι καὶ τινες ἐκδεδομένοι, πλὴν ἀποδοθῆτω τοῦτο εἰς τὸ βαρὺ καὶ ἐνοχλητικόν, ὡς εἶπομεν καὶ ἀνωτέρω, τῆς συγκρίσεως ἔργον.

A.

1.

Ἀγάπα τὸν γορὸν
καὶ πῆδ' ὅσοι μορφεῖς.

2.

Ἄδειος σάκκος ὄρθιος δὲν στέκεται.
Προβλ. Βενιζ. σελ. 3. ἀρθ. 25.

3.

Ἄκουσ;·
γιὰ νὰ φέρω Τηνιακοὺς;

4.

Ἄκόμη δὲ μεγάλωσ' ἢ κολοκυθιά καὶ
κολοκύθια ἔκαμε.

5.

Ἄερά κοπανίζεις.

6.

Ἄγια Δευτέρα σῶσέ με
καὶ Τρίτη καὶ Τετράδι
καὶ Πέμπτη καὶ Παρασκευὴ
ποτὲ δουλειὰ μὴν κάνω.
Προβλ. Βενιζ. σελ. 264 ἀρθ. 256—8
Νεοελ. Ἀνάλ. τευχ. γ'. σελ. 179 ἀρ. 436.

7.

Ἄλας καὶ ψωμὶ
ἐφάγαμε μαζίῃ.
Προβλ. Βερετ. σελ. 26. ἀρθ. 23.
Καὶ Ἀραβαντ. 45 : 393. Βενιζ. 86 : 299.

8.

Ἄλλα λογαρίζω
καὶ ἄλλα μοῦ λαχαίνου.

9.

Ἄλλ' ἀντ' ἄλλα, καὶ ἄλλο τῆς με-
γάλης Παρασκευῆς τὸ γάλα.

10.

Ἄλεπού καταμαδοῦ
στὴ στα κμάσα τσὴ παντοῦ.
(Κυθωνιαϊκῆ.)

11.

Ἄλλο ὄνειρο νὰ δῆς παππαδιά μου.

12.

Ἄλλοι τρώγαν τὰ κεράσια
κι' ἄλλοι λάγαν καὶ τὰ φάγαν.

13.

Ἄλλος τὴ πορδὴ
κι' ἄλλος τὸ λιλί.

14.

Ἄλλος προύτζ, ἄλλος πρίτζ
κι' ἄλλος πέρνει τὸ φλουρί.

15.

Ἄλλοι τρώγουν τὰ ξενά
κι' ἄλλων τὰ δόντια βγαίνουν. *αἰροῦσι ἀπ' αὐτῶν.*

16.

Ἄλλοι 'ς τὸν 'πού δὲν ἔχει νύχια νὰ
ξεσθῇ καὶ περιμέν' ἀπ' ἄλλον.

17.

Ἄλλοι βγάζουν τὸ λαγὼ ἀπ' τὸ
ρομάνι κι' ἄλλοι τὸν ἐτρώγουν.

18.

Ἄλλοι 'ς τὸν Ἀλῆ
'πού γασ' τὸ γάδαρο
'κεῖ ποῦ λαλεῖ.

19.

Ἄλλοι 'ς τὸν ποῦ θ' ἀξιωθῇ δούλος
γιὰ νὰ γενῇ
χιλίες καὶ ἑκατὸ φοραὶς τσὴ πείνας
θὰ ψοφήσῃ.

20.

Ἄμε Μάρκο γιὰ κρασί.

21.

Ἄν ἀρέσῃ τοῦ Κορέση
ὄλανοῦ τοῦ κασμ' ἀρέσει.

22.

Ἄν δὲν βρέξῃς κῶλο
ψάρι δὲ τρώς.

"Αν δὲν μοιάζαμε
δὲ συμπεθεριάζαμε.
Προβ. Βενιζ. σελ. Β. ἀρθ. 164.
Καὶ Βερετ. σελ. 12.

24.

"Αν δὲ μὲ θέλῃς κατὰ ἐν
δὲ σὲ θέλω κατὰ ἑκατόν.

25.

"Αν δὲ πειράξῃς τὸ φεῖδι ποτὲ δὲν
σὲ πειράζει.

26.

"Αν δὲ σὲ μέλλει μὴ φωτᾶς
ποτὲ κακὸ μὴν πάθῃς.

27.

"Αν ἔχασα τὰ γρόσια
ἔχω τὰ βραχιόλια.

28.

"Αν ἔχῃς μοῖρα διάβαινε
καὶ βοϊζικὸ περπάτει.
Προβλ. Βενιζ. σελ. 16 ἀρθ. 200.

29.

"Ανεσηκώσου πεθερὰ καὶ κωλοσύρσου
νύφη.

30.

"Αν ἐπέσανε τὰ δαχτυλίδια τὰ δά-
χτυλα στέκονται.

31.

"Αν ἔκαναν ὄλαις αἰ μέλισσαις μέλι
ἤθελαν νὰ τρῶν κ' οἱ κατσαβέλλοι.

32.

"Αλλοῦ τ' ὄνειρον
κ' ἄλλοῦ τὸ θαῦμα.

33.

"Ανθρωπος δίχως ἄντροπῆ
ὡς φαι δίχως ἀλάτι.

34.

"Αν κλέψω νὰ ἴναι μάλαμμα
κι' ἂν πάρω νὰ ν' ἀσῆμι'
ἀνίσως καὶ ξεπλανεθῶ
γιὰ νὰ ἴναι γιὰ νὰ λείπη.
Ἄτελής ἐν Νεοελλ. Ἄναλ. σελ. 142
ἀριθ. 99.

35.

"Ανθρωπο τοῦ μπογιῶ μου τῆρα
μὰ τῆς γνώμης μου δὲν τῆρα.

36.

"Ανθρωπος δίχως μυαλὰ
ὡς καὶ δίχως τιμῶν.

37.

"Ανθρωπον ἀπὸ φαμελιά
καὶ σκύλον ἀπὸ μάνδρα.

38.

"Απὸ πίσω καὶ τὸν βασιλεῖά βοῖζουν.

39.

"Απὸ ἔμπρός κι' ἀπὸ πίσω γαῖδουρίζει.

40.

"Απιστα πουλιά
δέκα ἔς τὸν παρᾶ.
Προβλ. Ἄραθαντ. σελ. 22.
Βερέτα σελ. 68.
Βενιζ. σελ. 28. ἀρθ. 295.

41.

"Απὸ πετσὶ γουρουνιῶ κρασί δὲν πίνει.

42.

"Απὸ ποῦ ν' αὐτὸ τὸ κλαδάκι;
—ἀπ' αὐτὸ τὸ δένδρουλάκι.

43.

"Απὸ ποῦ ἴσαι κόρη μου;
—Ἄπὸ 'κεῖ ποῦ ν' ὁ ἄνδρας μου.

44.

"Απ' τὴ λεγοῦς ὡς τὴ μαμμη
ἐχάσαμε τὸ παιδί.

45.

"Απὸ πῖσ' ἀπ' τὸ κλαδί
βοῖζουμε καὶ τὸν καδῆ.

46.

"Απὸ πικρὴ κολοκυθιά
νεκρὸς κολοκυθόσπορος.

47.

"Απὸ χεῖλη βγαίνει λόγος
καὶ εἰς χίλιους κατανατᾶ.

48.

"Απὸ ράμμα ὡς βελόνι.

49.

"Απὸ κακὸ χρεωφειλέτη
καὶ σακκὶ μὲ ἄχυρα.
Προβλ. Βενιζ. σελ. 24. ἀρθ. 312.

50.

"Απορία ψάλτου βύζ.

51.

"Απὸ τὸν γάμον ἐρχομαι μὰ τὴν
πεῖνά μου.
Προβλ. Βενιζ. σελ. 99. ἀρθ. 369.

52.

"Απλωνα τὰ πόδια σου
ὅσω τὸ πάπλωμά σου.
Προβλ. Βενιζ. σελ. 139. ἀρθ. 338.

53.

"Αντάμα κουβεντιάζουμε
καὶ χωρὶ ἀκούμε'.
Προβλ. Βενιζ. σελ. 20. ἀρθ. 248.

54.

"Απὸ πῖσ' ἀπὸ τὴν πόρτα
βάζουν τοῦ γαδάρου χόρτα.

55.

"Ἄς βγαίνει ἥλιος κι' ἄς μὴ μὲ ζε-
σταίνει.

(ΑΝΑΤ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ).

56.

"Α(φ)στα κάτω ποῦ τὰ πᾶς.

57.

Αὐτὰ τὰ λέγουν εἰς τὸν κληδονα.

58.

"Αφήκαμε τὸν γάμο
νὰ πάμε ἔς τὰ προνάρια.
Προβλ. Βερέτα σελ. 18
Βενιζ. σελ. 36. ἀρθ. 48.

59.

"Αφῆσε νὰ μετλλάθω
καὶ νὰ δῆς τί θὰ σοῦ κάμω.

60.

"Ἄχου μάνα τί ἴπαθα ἔς τὸ ἅγιο τὸ
γυμνόκωλο.

61.

"Ἄρμεγε τὸ γάλα καὶ μὴ βγάξεις
τὸ αἷμα
φθάνει σε τὸ μαλὶ ὄχι καὶ τὸ δέρμα.
Ἄτελής παρὰ Βενιζ. σελ. 32. ἀρθ.
412.

62.

"Ἄσπαρτο κι' ἀθήριστο τοῦ κόσμου
τὸ βοτάνι.

63.

"Ἄγγουροφάγος ἔκαμε
κι' ὁ καμοφάγος δὲν ἔφαγε.
Προβλ. Βενιζ. σελ. 176. ἀρθ. 1.

B'.

64.

Βάλε γέρω τὰ γυαλιά σου
γιὰ νὰ κάμῃς τὴ δουλειά σου.

65.

Βάλε τὸ κοσκούνι σου.

54.

66.

Βάστα, γέρω, βάστα για τὰ
γεράμματα σου!

67.

Βαπτίζου και μυρώνου
ἀρα ζήση και δὲ ζήση.

68.

Βαρὺ τὸ παξιμάδι.

69.

Βγάλε μαύρας
νὰ δῆς ἀσπραις.

70.

Βοὶ ἔ τὴν μοιρὰ του κ' ἀραχιά.

71.

Βόλεσέ τον τὸν ἐργάτη
Νὰ τὸν ἔχης παντ' ἀργάτη.

72.

Βράζ' ἡ πορδὴ του και θαρρεῖ
πὼς βράζ' κ' ἡ δύναμίς του

73.

Βοῦρα με δένεις;
Καλαθὶ σοῦ πλέκω.

74.

Βοῦτα Γιάννη
κ' ἔβγα πέρα.

(ἔπεται συνέχεια.)

ΜΑΘΟΥΡΙΝΟΥ ΡΕΓΝΙΕ

ΕΡΩΣ ΑΚΑΤΑΔΑΜΑΣΤΟΣ

ΠΟΙΗΜΑ

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Μορὰ και ἀθλία διάθεσις τῶν πλεί-
στων ἀνθρώπων, οἵτινες κρίνουν τί ἔμεθα
και ἡμεῖς, ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων και μετὰ
μειδιᾶματος λόγον ὀλέθριον ἠδύοντες,
καταγοροῦσιν ἐν πρὸς ἐν τὰ κακὰ, ἅσα ἐν

αὐτοῖς ὑπάρχουσιν. Ὁ μελαγχολικὸς ἡ-
μῶν, κάλλιστα ἠδύνατο νὰ εἶπῃ τι, ὅπερ
νὰ κεντᾷ ἡμᾶς διὰ τοῦ γέλωτος και νὰ
θωπεύῃ ἡμᾶς ἀνευ γέλωτος. Ὅστις φέρει
καρδίαν αἰματηράν ὑπὸ μέτωπον ὠχρὸν,
και τοῦ ὅποιου ὀφείλει τις νὰ ἦναι φίλος
ἢ ἐχθρὸς; Ὑμεῖς δ' ἀπεναντίας, οἵτινες ἔ-
χετ' ἐν τῇ γενναϊότητι τ' αὐτὰ κινήματα,
ἅσα διακινῶσαι τις εἰς τὸ πρόσωπον και
ὅστις, ὡς φίλος, τὸν φίλον αὐτοῦ φεῖδεται,
και δι' αἰσχυρῶν λόγων δὲν κηλιδώνει τὴν
ἀρετὴν αὐτοῦ. Ἀναγνωρίζοντες λοιπὸν εἰς
σὲ ἀρετὴν δυναμένην νὰ φέρῃ τ' ἀμαρτή-
ματα νοῦς ἀφρονος, ὅστις λέγει ἀπρο-
σποικῆτως ὅτι αἰσθάνετ' ἐλευθέρως και τοῦ
ὅποιου οὐδέποτε ἡ καρδία ἀποφεύδει τὸ σό-
μα ὡς εἰς τὸν πνευματικὸν μου, ἀνοίγων σοι
τὴν διάνοιάν μου ἀπὸ νεότητος και ἀγάπης
ἐμμανῶς καταληφθεῖσαν, σοὶ διηγούμαι
τὸ κακόν, εἰς ὃ λίαν ἐπιρροπῆς εἰμι και
τ' ὅποιον ν' ἀφήσω δὲν θέλω, δὲν δύνα-
μαι τόσον εἶναι δυσχερὲς ν' ἀφαιρέσῃ τις
μετὰ τῆς σπουδῆς, ὅτι ἐκ φύσεως ἢ ἐκ
μακρῆς συνηθείας κέκτηται! Ἐγὼ ὑπο-
τάσσομαι εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν και ἀδικα-
κρίτως οὐδαίς νόμος ἀναχαιτίζει τὴν ἐγ-
καταλειμμένην ψυχὴν μου· εἶτ' ἐξ ἰ-
δίας θαλάσσεως, εἶτ' ἐκ τῆς εἰμαρμένης,
κλείω τὸν ὀφθαλμὸν εἰς τὴν τύχην μου,
ὡς κακὸν προφάνεις: οὔτε συμβουλή, οὔτε
λογικόν, οὐδὲν μοὶ χρησιμεύει. Ἀμαρτάνω
ἐν γνώσει τὸ ἀμαρτημά μου εἶναι ἀκού-
σιον: ἐπιδέω τὰ ὄμματά μου, ὅταν ὁ ἡ-
λιος με φωτίζει κ' ἐπαρκούμενος εἰς τὴν
δυστυχίαν μου, νομίζω ἑμαυτὸν εὐτυχέ-
στατον, ὄντα, ὡς εἰμι, πανταχοῦ ἐρωμέ-
νος. Κ' ἐπειδὴ μυρία αἴτια με προσκα-
λοῦσιν εἰς πολλὴν ἀγάπην, οὕτω μυρία
κάλλη τοὺς ἐρωτάς μου δὲν περιορίζουσι
και τῆδε κήκειος τρέχων, εὐρίσκω καθ' ἐ-
κάστην εἰς νέα ὑποκειμένα ἐρωτας νέους.
Ἐὰν γυναῖκα ἐμβλέπω δι' ὀφθαλμοῦ τοῦ
πόθου, εἴτε ὠραίαν, εἴτε ἀσχημον, εἴτε συ-
νετήν, εἴτε κακῶς ἀνατραφεῖσαν, αὐτὴ θὰ
ἔχῃ βέλος τι, τ' ὅποιον νικῶν τὰς αἰ-
σθήσεις μου διαβιβαζόμενον διὰ τῶν ὀφ-
θαλμῶν, θέλει τραυματίσει τὴν καρδίαν
μου. Καὶ εἶναι ὡς θαῦμα εἰς τὸν κόσμον
τουτον, ἐνθα ζῶμεν, τόσον ἡ τυφλὴ ὀρε-
ξις μαγεύει τοὺς ἀνθρώπους, εἰσέτι γυνή
τις νὰ φοβῆται τοὺς ἐρωτας, ὃ δ' οὐρανὸς

και ἡ Ἀρροδίτη νὰ βλέπῃ αὐτὴν δυσχι-
ρέστως ἐν τούτοις, καθ' ὃ γυνή, θὰ ἔχῃ
και τὰς τέρψεις αὐτῆς, θ' ἀναδείξῃ τὴν χά-
ριν αὐτῆς μετὰ τῶν τεχνασμάτων, οὕτω
θέλουσι δυνήθῃ νὰ συντηρήσωσιν αὐτὴν εἰς
τὴν κατάστασιν τοῦ Ἔρωτος, και ν' ἀ-
ναχαιτίζωσι τοὺς ἐραστάς διὰ τινων θελ-
γήτρων. Ἄν δὲ γυνή τις ἦναι ἀσχημος,
και αὐτὴ χάριν θὰ ἔχῃ και οὕτω θέλει
καλλῦνει τὸ πρόσωπον αὐτῆς διὰ τῆς τέ-
χνης τοῦ νοῦς· συλλαμβάνουσα τοὺς ἐρα-
στάς δι' ἡθῶν ἢ λόγων, θὰ ἰσχύῃ εἰς τὸ
κράτος τῶν Ἐρώτων. Ὡς πρὸς τοῦτο ἀ-
ναγνωρίζομεν τὴν σοφίαν τῆς φύσεως, ἢ
τις βλέπουσα τὰ ἐλαττώματα τοῦ γυναι-
κείου πλάσματος και ὅτι διὰ ταῦτ' ἀσε-
βῶς ἤθελε περιφρονηθῆ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν,
ἐνεψύχωσαν αὐτὴν διὰ νοῦς ζωοῦ τε
και κρυφαῖα κατέστησεν ἡμερον τὸ πρό-
σωπον αὐτῆς δι' ἀπλῆς ἀθωότητος κ' ἐ-
νέβαλε τὴν ποιηρίαν και τὸ ψεῦδος εἰς
τὸν κόλπον αὐτῆς, εἰς δὲ τὸ στόμ' αὐ-
τῆς τὴν πίστιν, ὅσην παρέχει τις ἐκ τῶν
λόγων αὐτῆς, δι' ὧν τὸ γένος τοῦτο
προδίδει τοὺς οὐρανοὺς και τοὺς ἐρωτας:
και καθ' ὃ μᾶλλον ἢ ἥττον αὐτὴ ὠραία
ἢ ἀσχημος, ἤτο συνετὴ κ' ἐγνωρίζε κάλ-
λιστα τὴν χρῆσιν τοῦ καλοῦ φαρμάκου,
διαιοῦσα τὴν χάριν και τὴν καλλονὴν
τοῦ πνεύματος, διεχώρισεν αὐτὰ ἐκατέ-
ρωθεν, φοβούμενη μὴ, ἐνοῦσα χάριν και
κάλλος γυνή τις, τύχῃ μετὰ πνεύματος
ὠραίου νὰ ἔχῃ και πρόσωπον ὠραῖον. Ἐκ
τούτου ἡ ὠραία, δὲν ἀναζητεῖ ποσὸς ὠ-
ραῖον νοῦν και ὁ νεὺς σπανίως πρὸς τὸ
κάλλος ἐνοῦται, Ὅθεν ἵνα μὴ ἡ ἀσχημος,
ἄλλως ἀχρηστος ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ἔ-
ρωτος, καταστήσῃ δούλον τὸν ἄνδρα, ἐ-
πεσκίασε τὸν νοῦν ἀπὸ τυφλώσεως σκυ-
θρωπῆς, ταρρατούσης τὴν κρίσιν μετὰ
τοῦ πόθου, διὰ φόβον μὴ οὐδεμία γυνή,
εἴτε ἀσχημος, ζήσῃ χωρὶς νὰ πράξῃ τοῦ-
το, εἰμὴ παρθένος ἀποθάνῃ,

Κατάπληκτος ἐξ ὄλων τούτων τῶν
ἀντικειμένων, ἀγαπῶ τόσον σφοδρῶς, ὅ-
στε δὲν ἔχω διὰ τὸν ἔρωτα, οὐτ' ἐκλο-
γὴν, οὐτε κρίσιν: ἡ ψυχὴ μου στερεῖται
πάσης ἐκλογῆς και οὐδὲν βέβαιον ἀντικεί-
μενον περιορίζει τὴν ὄρασίν μου. Πᾶσα
γυνὴ μ' εὐφραίνει και σῶμα τέλειον, νοῦς

τέλειος, ταράττουσι τὰ πάθη μου τῆς
μῆς ἀγαπῶ τὸ σχῆμα, τῆς ἄλλης τὸ
ἀνάστιμα ἢ μὲν μὲ πρόκλησιν πόθου
μὲ προκαλεῖ εἰς τὴν μάχην, ἢ δὲ περι-
φρονούσα με ὄμμ' αὐστηρὸν και γλυκί-
τὴν ποιηρὴν μου και τὸν ἔρωτά μου, μυ-
ρία μοὶ ἐπιφέρει τραύματα. Ἄλλοτε,
ἄλλη πάλιν σεμνή, αἴφνης με σκοπεύει
και ἡ ψυχὴ μου κυριεύεται ὄλη ἀπὸ αἰ-
σχύνης και ἐρωτος· αἰσθάνομαι τὸν νοῦν
μου ἐξαπτόμενον ἀπὸ ἐρωτος συνετοῦ και
ἀναγκάζομαι ὡς ἐκ τῆς τιμιότητος αὐ-
τῆς, ν' ἀγαπῶ αὐτήν. Ἐὰν δ' ἄλλη τις,
ὄλη προσποιήσῃ, με τὴν γλυκειὰν αὐτῆς
πονηρίαν, τὸ βλέμμ' αὐτῆς τεχνικόν, ἀ-
γαπῶ τὴν κομψότητ' αὐτῆς και ὁ νεὺς
μου πόθος μοὶ ἐγγυᾶται αὐτὴν πολυμαθῆ
κατὰ τὴν ὄραν τῆς ἐρωτικῆς τέρψεως.
Ἐὰν δ' ἄλλη ὀμιλῇ, ἐκφέρει και πράτ-
τει θαύματα, ὁ ἔρωτος, ὅστις πανταχοῦ εἰ-
σχωρεῖ, μ' ἀρπάζει ἀπὸ τῶν νότων και
κρίνει διὰ τοῦ νοῦς, ἐντελῶς συνηρολο-
γημένου περὶ τῶν μερῶν τῶν μᾶλλον τε-
λειοποιημένων, ἅσα ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ τὰ
σῶμα. Ἐὰν δ' ἄλλη ἀντιστροφῶς εἰς τὰ
γράμματα ἦναι ἀμελής, νομίζ' ὅτ' εἰς
τὴν πράξιν τοῦ ἐρωτος θὰ ἦναι πολυμα-
θῆς, και ὅτι ἡ φύσις, ἐπιτηδεῖα νὰ καλύψῃ
τὸ ἐλάττωμ' αὐτῆς, ἐνήθηκεν εἰς αὐτὴν
ὄλον τὸν νοῦν, ὅσην τις χρειάζεται εἰς τὴν
κλίην. Ὅθεν, πάσης γυναικῆς, ἀντιθέτου
εἰς τὰ ὄμματά μου, εἴτε τελείας κατὰ τὸ
κάλλος, εἴτε κακῶς συγκεκριημένης ὡς
πρὸς τὰ ἦθη ἢ πρὸς τοὺς τρόπους, μ' ἀρέ-
σκει πρᾶγμα τι και δὲν ἠξεύρω πῶς, οὔτε
τίνας ἐνεκα, οὔτε τί ἐστὶ τοῦτο. Οἶον δὴ-
ποτε ἀντικείμενον ὁ νοῦς μου ἀπεικονίζε
διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἡ καρδία μου, τρυ-
φερὰ εἰς τὸν ἔρωτα, λαμβάνει ἐκ τούτου
τὴν ἐντύπωσιν ὡς κάτοπτρον δέχετ' ἐν
αὐτῇ πᾶσαν εἰκόνα, ἡ καρδία μου δέχετ'
ἐρωτας οἶον δὴποτε ἀντικειμένων. Ὡς ἀ-
γαπῶ τὴν λευκὴν, ἀπαρράλλατος ἀγαπῶ
και τὴν μελαγχροινὴν: ἂν ἢ μὲν ἔχῃ
πλείονα λάμψιν, ἢ ἄλλ' εἶναι γλυκυτέρα:
και μᾶλλον ἐνθερμος, μᾶλλον ἐρῶσα, μᾶλ-
λον ἐπιθυμοῦσα και ὅσην αὐτὴ λαμβάνει
εὐχαρίστησιν, ἄλλην τόσην ἀνταποδίδει.
Ἄλλ' ἀφήνω ἑμυτὸν, ὃν πᾶς ἔρωτος παρα-
φέρει: πᾶσα καρδία, βλέπουσα καλλονὴν
προσηνὴ και φιλοπαίγιμον εὐπρόσιτον και

βλέμμα ἔχουσαν γλυκύτατον νομιζομένην ὡς ἀδελφὴν τῆς Ἀφροδίτης, πανομοιάν ὄψιν λαβοῦσαν παρὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἐξαίρετον ἀνθρωπίνην καρδίαν ἔχουσαν, σχῆμα δὲ θεᾶς, βάσανον οὖσαν ἢ τέρψιν τῶν καρδιῶν, ὑπὸ τὰ βήματ' αὐτῆς λαμβάνουσαν ἀνθη παρὰ τῆς Φλώρας· ἐκ μόνου τοῦ βέλους τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς παντοδυνάμων ἐπὶ τῶν ψυχῶν, ἅπασ' αἱ καρδίαι, αἱ μᾶλλον ἀπαθεῖς, ὅλαι φιλογίζονται καὶ ὅστις δὴποτε, ἔστω κ' ἐκ μετάλλου, ἐξ ὄρυζαλοῦ ἢ λίθου, καὶ μοναχὸς καὶ ἄγιος, ἀπεκλύεται ὑπὲρ αὐτῆς τὸ σχῆμ' αὐτοῦ.

Ὅθεν ἐγὼ μόνον ὑπὸ τὸν ἔρωτα δὲν ὑποτάσσομαι· ἀλλ' ἡ τελεία φύσις ὅλων τῶν θνητῶν, κάμπτεται ὑπὸ τὸ κράτος τοῦτο καὶ οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχει ἀνθρώπος, ἀπικλαγμένος τοῦ ἔρωτος, ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ θανάτου.

Α

Φίλιπτε Κε. Θ. Παράσχε!

Πολλάκις ἐπιχειρήσας νὰ ἐπιστείλω ὑμῖν συγχαριτήριον ἐπιστολὴν διὰ τὴν πορείαν τοῦ ὑμετέρου περιοδικοῦ δὲν ἤδυνήθη νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἐπιθυμίαν μου ἐνεκεν ἰδίων λόγων. Πλὴν ἐπιτρέψατέ μοι νὰ δεῖξω ὑμῖν τὰ πρὸς ὑμᾶς ἀδελφικά μου αἰσθήματα διὰ τῆς παρούσης μου, ἥτις ἐστὶν ἡ πρώτη ἐπιστολὴ ἀφότου ἐγνωρίσθημεν ἐν Σμύρῃ.

Δυνάμεθα Κύριε Παράσχε νὰ καυχώμεθα ὅτι ἀνεφάνη καὶ παρ' ἡμῖν περιοδικὸν ἐπιστημονικὴν τάξιν κατέχον ὡς συντασσόμενον ὑπὸ πολλῶν δοκίμων προσώπων. Ὁ λαὸς τῆς Ἀνατολῆς καθ' ὅσον πληροφοροῦμαι εὐμενέστατα ἀποδέχεται τὸ περιοδικὸν ὑμῶν. Καὶ ἐχάρην μὲν ἐπὶ τούτῳ πλὴν νομίζω ὅτι προθυμώτερον θὰ τὸ ἀνεγίνωσκον ἂν ἐν μέσῳ τοσούτων ἐπιστημονικῶν πραγματειῶν παρενεβάλοντο καὶ τινες θρησκευτικαὶ ὡν μεγάλην ἔχει ὁ λαὸς τῆς Ἀνατολῆς ἀνάγκη. Ὁ λαὸς τῆς Ἀνατολῆς ἀγαπᾷ καὶ ὑπερασπίζεται τὰ συγγράμματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἐνθυμοῦνται καὶ τῆς θρησκείας αὐτῶν, διότι τοῦτο τὸ μέλλον τοῦ τοῦτο ἢ ἐλπίς του.

Ἐν τούτοις σᾶς παραθέτω καὶ ἐπιγραφὴν τινα ἣν ἐπὶ μαρμαροῦ εὔρον ἐνταῦθα.

... ΟΔΗΜΟΣ. ΟΔΗΜΟΣ
... ΝΕΝΙ. ΚΟΝΘΕΟΚΡΙΤΗΝ
ΝΙΚΑΝΑΡΪΟΥ.

Δεῖξασθε τοὺς ἐγκαρδίους ἀσπασμούς τοῦ φίλου σας.

Νυμφαῖον 3 Ἰουλίου 1873.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΗΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἰερεὺς.

Σ. Σ. Καταχωρίζομεν ἐνταῦθα τὴν ὑπὸ τοῦ φίλου, Ἐφημερίου ἐν Νυμφαίῳ, Κου Ι. Παπαδοπούλου ἐπιστολὴν μετὰ τῆς ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῆς αὐτολεξεί, οὐχὶ δι' ἄλλο τι ἀλλ' ὅπως δεῖξωμεν, ὅτι ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἐν τῷ κλήρῳ μας καὶ ἀληθεῖς τοῦ Ἰησοῦ λάτραι ἐμφορούμενοι ὑπὸ εὐγενῶν αἰσθημάτων καὶ φίλοι τῆς προόδου ἀποφεύγοντες τοῦ νὰ προτάσωσιν αἰεῖποτε ἐν πάσῃ αὐτῶν ὀμίλιᾳ καὶ συναστροφῇ ῥητὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν Πατέρων καὶ νὰ λαλῶσι μετὰ Μεσαιωνικοῦ ὕψους, ὡς πράττουσι πολλοὶ τῶν παρ' ἡμῖν, ἀγνοοῦντες τὸ «Μόνοι οἱ ἀνθρώποι ὀμίλει οὕσι πάντοτε περὶ τῆς Ἡθικῆς.»...

ΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Ἀγγυπνία 5η (ἀπόσπασμα)

... Ἔπινα κόσμε, κοιμάσαι βραχὺς εἰς ψυχρὰς εἰμαρμένης ἀγκάλας· ἔπινα κόσμε, σὺ κἄν νὰ δεχθῆς ἕσα δάκρυα γύνω ὁ τάλας.

Εἶμαι μόνος κ' ἐγγὺς θρηνοῦργεῖ τοῦ θανάτου ὁ βῦας τὸ ἄσμα· ἢ ψυχὴ μου σαλεύει, ῥιγεῖ καὶ κλονεῖται τοῦράνιον χάσμα.

Οἴμοι! τίς θὰ γνωρίσῃ ποτὲ τὴν πληγὴν, ἥτις ἐνδον μου σταῖζει! Μόνος σὺ μόνος, κόσμε εθαρτέ, ὃν σιδήρειος μοῖρα δειμάζει.

Ὅπου στρέφωμαι, ὅπου σταθῶ ἢ καρδίᾳ μου ἔρημος κρᾶζει καὶ πᾶν ὅ,τι ἐλπίζω, ποθῶ ἢ βοή τῶν ἀνέμων ἀρπάζει.

Θλώνεται, πίπτουν οἱ χρόνοι νεκροὶ τὴν ζωὴν μου σκοτίᾳ βροῦνε,

Ἔπινα κόσμε καὶ δός μου τὴν σὺ τῆς ζωῆς μου αὐγὴ εἴν' ἐκεῖνη...

Κ. ΙΕΡΟΚΛΗΣ.

ΤΟ ΦΙΛΙ.

Ἐὰν θελήσω
Νὰ σὰ φιλήσω
Θὰ τ' ἀρνηθῆς;
Ἄραϊα φίλη,
Εἰπέ, ὀμίλει
Θὰ φιληθῆς;

Τί κάτω νεύεις;
Συγκατανεύεις,
Δὲν ὀμιλεῖς.
Θὰ πλησιάσω
Φιλί θ' ἀρπάσω
Δὲν μὲ φιλεῖς;

Ψυχὴ γλυκεῖα,
Πλὴν γυναικεία
Σκληρὰ ψυχὴ,
Μάτην προσμένω
Ἐδῶ τοῦ μένω
Τὸ πᾶν ἤχει.

Ἐλθέ, ὦ κόρη,
Ἐμὲ συγχώρει
Εἶσαι δειλὴ.
Ἴδου σ' ἀρπάζω
Ἦ! τὸ φωνάζω
Γλυκὴ φίλι.

Α

ΤΟ ΚΑΝΑΡΙ ΤΗΣ.

(Ἐκ τῆς λυρικῆς συλλογῆς «Στιγμαὶ Μελαγχολίας».)

Ἄφες τὸ πτωχὸ πουλάκι
Δός του τὴν ἐλευθερίαν,
Διές το θέλει τὸ κλαδάκι·
Σὺ ἔχεις καλὴν καρδίαν
Μὴ τὸ τυραννῆς
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Λέγεις, ψάλλεις, πῶς μ' ἠδύνει
Ἄκουσέ το κελαῖδᾶ
Ἄχ! κλαίει, κ' ἐν μυστῆρι

Θέλει νὰ πετᾷ, νὰ πετᾷ.
Μὴ τὸ τυραννῆς,
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Εἶνε θρῆνοι τ' ἄσματά του,
Εἶνε φόνοι ἐρημίας·
Σβύννοντες τὰ ὄνειρά του
Εἰς τὰ σκότῃ τῆς δουλείας.
Μὴ τὸ τυραννῆς.
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Ἄφες, θέλει νὰ πετάξῃ
Ἐν τῷ μέσῳ τῆς χαρᾶς·
Βάλσαμον γλυκὺ νὰ στάξῃ
Εἰς ἐρώτων συμφορὰς.
Μὴ τὸ τυραννῆς,
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Διές το τ' ἄλλα πῶς ζηλεύει
Τ' ἄδοντα ἐπὶ τὰ φύλλα,
Τώρα ποῦ τὸ πᾶν μαγεύει
Ἄδουσα ἢ φιλομήλα
Μὴ τὸ τυραννῆς,
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Τώρα ποῦ τὸ πᾶν καλλύνει
Τῶν ἀνθέων ἢ πλοκή,
Μόνον κλαίει ἐν ὀδύνη
Ἦ τὸν κλωθὸν ἐκεῖ, ἐκεῖ!
Μὴ τὸ τυραννῆς,
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Θέλει αἶρας μυριπνίους
Ν' ἀναπνεύσῃ τῶν ἀνθέων·
Θέλει τοὺς γλυκεῖς κ' ἀθώους
Συνεταίρους τῶν ὀρέων.
Μὴ τὸ τυραννῆς,
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Ἄχ! βραγίζει τὴν καρδίαν,
Οἶαν τὸ πτωχὸ θρηνεῖ
Δός του τὴν ἐλευθερίαν
Ἄχ! πολὺ πονεῖ, πονεῖ.
Μὴ τὸ τυραννῆς,
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Διές ποθεῖ, ποθεῖ νὰ φύγῃ
Κόρη, οἶκτον εὐσπλαγγίναν.
Ἄχ! τὸ στήθος σου δὲν θέλει;
Πῶς σπκράσσει τὴν καρδίαν!

Μὴ τὸ τυραννῆς,
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Πῶς στεναρίζει διῆς το πάλιν,
Καὶ πῶς πένθημα πετᾶ!
Θέλει φίλης του ἀγκάλην,
Ἴσως ἴσως ἀγαπᾶ.
Μὴ τὸ τυραννῆς,
Μὴ τὸ τυραννῆς.

Ἐλευθέρωσέ το κόρη,
Θραῦσον θραῦσον τὸ κλωδί.
— Τὸ πτηγὸν ποθεῖ τὰ ὄρη.—
Ἦ! εἶσαι καλὴ, καλὴ.
Πλὴν τὸ τυραννῆς,
Ναὶ τὸ τυραννῆς.

Σὺ νὰ τυραννῆς γνωρίζεις
Ναί, σκληρὰ, νὰ τυραννῆς;
Πᾶν ἀγνὸν νὰ βασανίζεις,
Ἄνευ πόνου. . . Δὲν ποιεῖς.
Καὶ τὸ τυραννῆς,
Ἄχ! τὸ τυραννῆς.

Μάτην πλὴν δὲν με ἀκούεις,
Ἄχ! πτηγὸν μου μένε μόνον,
Μὲ τὸ δάκρυον νὰ λούης
Τῆς δουλείας σου τὸν πόνον
Θέλει νὰ θρηνῆς
Θέλει νὰ θρηνῆς.

Σὺ, σκληρὰ, δὲν εἶσαι μόνη,
Ψάλλεις παίζεις καὶ γελᾷς;
Δὲν σὲ φλέγουσιν οἱ στόνοι,
Σὺ δὲν ἀγαπᾷς. . . ὦ! δὲν ἀγαπᾷς
Ἄχ! καὶ δὲν θρηνεῖς,
Καὶ τὸ τυραννῆς!

ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ.

Ἄσπον ὅσον μεγαλήτεροι καὶ περισσώτεροι
προσπάθειαι καταβάλλονται ἵνα ὑπερ-
κινήσιν ἐμπόδια πρὸς ἀπόκτησιν ἀγα-
θῶν τινος, τοσοῦτο βαθυτέρα, φυσικῶ τῷ
λόγῳ, καὶ ζωηρότερα οὕτω διελέγχεται
ἢ ἀγάπη πρὸς αὐτὸ τὸ ἀγαθόν.

Ἄσπον εὐκόλος εἶναι πολλὰκις ἢ χρήσις
τῆς συκοφαντίας, τοσοῦτο δύσκολος ἀπο-
βαίνει ἢ ἐξέλεγχῆς τῆς ἀληθείας, καὶ διὰ

τοῦτο δίκαιον εἶχεν ὁ Ἰσοκράτης λέγων.
«Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς κἂν ψευδεῖς ὦσιν.»

Ἴσως οὐδὲν κοινότερον καὶ συνηθέστε-
ρον τοῦ «ἐκ τῶν ἰδίων κρίνειν τὰ ἀλλό-
τρια» — καὶ μάλιστα ἐν κακοῖς — τὴν
σήμερον ἀλλὰ βεβαίως οὐδὲν αὐτοῦ τού-
του καὶ ἀπατηλότερον ὁμοῦ καὶ ἐπισφα-
λέστερον ἐνίοτε.

Οὐδὲν συναίσθημα ὑπάρχει ἀναξιώτερον
τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπανθρωπότερον ἢ ὁ
φθόνος.

Οὐδὲν εὐγενέστερον, ὑψηλότερον ὁμοῦ
καὶ μεγαλοπρεπέστερον τῆς ἐγκαρδίου καὶ
πληρεστάτης πρὸς τοὺς μεγίστους ἡμῶν
ἐχθροὺς συγγνώμης, μετ' εὐποιίας μάλιστα
σημαντικῆς καὶ ἀπροσδοκίτου ἀνεπιδεί-
κτως συνδεομένης.

Τὸ πνεῦμα νικᾷ τὴν ὕλην τὴν ἐνίκη-
σεν ἀπανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀφρεύτως
θέλει καὶ εἰς τὸ μέλλον τὴν νικήσει. Ὁ
ἀπιστῶν, μόνον ἄς προσμένη προσέχων.

Οἱ λόγοι, ὡς καὶ αἱ ἰδέαι, εἶναι τὰ
σπέρματα τῶν ἔργων. Οἱ λόγοι, αἱ πρῶ-
ται ἀρχαὶ καὶ ἀφορμαὶ τῶν πράξεων. Ὁ
ἀγαθὸς λόγος ἐγκρύπτει τὸν πυρῆνα ἀ-
γαθῆς πράξεως, ἀδιάφορον ἂν αὕτη ἦναι
παρελθοῦσα, παρούσα ἢ μέλλουσα.

Τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον δὲν εἶναι τι ἐπι-
πόλαιον, ἀλλὰ πάντως ἐμβριθές. Εἶναι τι
κυριώτατα ψυχικὸν καὶ, ὡς τοιοῦτο, βαθύ
καὶ ἐνδόμυγον, καὶ δυσκολώτατα ἢ σπα-
νίως ἢ οὐδέποτε ὄλον ἐξαπορρινόμενον;
Οὕτως οἱ μέγιστοι τῶν ἀστέρων οὐδέ-
ποτε γίνονται ὄρατοὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς,
— εἰς τὰ βαθύτατα βᾶθη τοῦ ἀχανοῦς
ὠκεανοῦ τῶν οὐρανῶν εὐρισκόμενος, — καὶ
περ ὄντες ἀστέρες, ἐννοεῖται, ἀσυγκρίτως
μεῖζονες τοῦ ἡμετέρου καθ' ἐκάστην ὄρατου
καὶ τῶσον λάμποντες ἡλίου. . .

Ἡ μεγάλη ψυχὴ οὐ μόνον χαίρουσα
στέργει, ἀλλὰ καὶ μάλιστα θέλει, τὴν εὐ-
τυχίαν τῶν ἄλλων ἢ δὲ σμικρὰ καὶ εὐ-
τελῆ ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ φθονῇ δύνεται.

Ἡ ὑποκρισία, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ᾔ-
ναι, οὐδέποτε εἶναι ἀξία.

Ἡ βαθεῖα συναίσθησις καὶ ἀληθὲς ἐκ-
πλήρωσις τοῦ καθήκοντος τῶν μεγάλων
πρὸς τοὺς μικροὺς, τῶν ἰσχυρῶν πρὸς τοὺς
ἀδυνάτους, καὶ τᾶνάπαλιν, ἀνευ προφά-
σεων καὶ σοφισμάτων, χωρὶς ἐνδουσιασμοῦ
τινος ἢ δισταγμοῦ, εἶναι ἀπανταχοῦ καὶ
πάντοτε τοσοῦτον ἀξιόπαινος, ὅσον βε-
βαίως καὶ ἀναγκαῖα.

Φ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ.

ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

Τὸ ἱερόν Ευαγγέλιον εἶναι μέγιστος καὶ
πλήρης ἰλαρωτάτου φωτὸς ὠκεανός, οὐ-
τινος ἢ θεᾶ φαειρόναι, παρηγορεῖ καὶ ἀ-
μυθῆτου γλυκυθυμίας πληροῖ τὴν ψυχὴν.
Ἡ Ἐπιράνεια τοῦ ἀπεράντου τούτου ὠ-
κεανοῦ εἶναι αἰώνιος νήνεμος καὶ γαλη-
νιαία οὐδὲ κἂν ἔχνος κύματος φαίνεται
ρυτιδοῦν τὴν ὄλον τὸν Κόσμον εἰς αἰῶνας
αἰῶνων καταναγάζουσαν ἔκτασιν αὐτῆς. Ἡ
δὲ διαφορὰ, ἢ μεταξύ τοῦ ὠκεανοῦ τῆς
Φύσεως καὶ τοῦ ὠκεανοῦ τοῦ Ευαγγελίου,
εἶνε ὅσῳ μᾶλλον βυθίζεται τις εἰς ἐκεῖνον
τόσῳ πυκνότερα σκόπη καὶ θάνατον φοβε-
ρώτερον ἀπαντᾷ ὅσῳ δὲ πλέον εἰσδύει εἰς
αὐτόν, τόσῳ λαμπρότερον φῶς καὶ ζῶην
θαλπνοτέραν εὐρίσκει. Ἄλλως τε, ὡς ὁ
πρῶτος, οὕτω καὶ ὁ δεῦτερος ὠκεανός ἐ-
γκατακρύπτει μυρία ὅσα πολυτίμα πράγ-
ματα ἐν τῷ βυθῷ, ἐν τῷ πυθμένι του.
Ἄλλ' ἀράγε ὅποια; . . . Καὶ δύνανται ποτε
νὰ συγκριθῶσι κατὰ τὴν ἀξίαν τὰ τοῦ ἐνός
πρὸς τὰ τοῦ ἄλλου τιμαλῆ; . . . ὦ! ποῖοι
μαγαρίται καὶ ποῖα κοράλλια, ὅποια φυτὰ
καὶ δένδρα περικαλλῆ, γόνιμα, καρποφόρα,
ὅποια ἄνθη ὠραιότατα καὶ εὐωδέστατα ῥό-
δα καὶ κρίνα χαριέστατα αὐξοῦσιν αὐτόθι
καὶ ἀκμάζουσι καὶ θάλλουσι, ἀθανασίαν
ἀπαντ' ἀποπνέοντα! ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, ποῖα
καὶ πόσα ἀπερίγραπτα θαυμάσια δὲν ἐμπε-
ρέχουσιν ἤτε παλαιὰ καὶ ἢ νέα Διαθήκη!
Ὅποιοι οὐρανοὶ καὶ ἀστέρες καὶ ἡλιοὶ πνευ-

ματικοὶ αὐτοῦ ἀντανακλῶνται! Ὅποια
πάντη διαυγῆ καὶ τῆς ψυχῆς θρηπτικά καὶ
ζωογόνα ἰδεῶν νάματα, ὡς ἀπὸ πολυχυ-
μόνων καὶ ἀνεξαντλήτων πηγῶν σοφίας ἐκ-
βλύζοντα ἀποτελοῦσι τοῦτον τὸν ὠκεανόν!
Ὅποιοι ἐκφράσεις, ὅποια αἰσθήματα, ὅποια
νόηματα ἐν αὐτῷ! Ὅποια γλώσσα, ναί,
ὑψηλὴ ἐν τῇ ἀφειλίᾳ τῆς, ἐν τῇ μεγαλο-
πρεπείᾳ τῆς ἀπλῆς, μετὰ νευρωδούς δυνά-
μεις κάλλος ἐνοῦσα θαυμαστόν, μετ' εὐ-
ρωστίας ἀβρότητα συνάπτουσα, ὅποῖον ὕψος
λόγου σεμνόν, ἀπερίττον, ἀπερίτεχον, —
καὶ λόγου ἐμβριθοῦς, ἀγνοῦ, εἰλικρινεστά-
του καὶ πάντως ἀγαστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ! —
Καὶ μήπως ὁμοιάζει ἢ γλώσσα αὕτη πρὸς
τὴν γλώσσαν ὁποιοῦδήποτε ἔσω καὶ τοῦ ἀ-
ρίστου τῶν ἀρίστων ἐγκοσμίου συγγραφέως; Τίς
ἠδύνατό ποτε ν' ἀνέλθῃ εἰς τὴν περιωπὴν τῆς
καὶ νὰ τὴν μεταχειρισθῇ ἢ καὶ μόνον μιμη-
θῇ; ἢ μήπως ἔχη κἂν τι πόρρωθεν κοινὸν
πρὸς αὐτὴν ἢ γλώσσα, ἢν λαλοῦσιν, — ὡς
μὴ ὀφείλει, — τὴν σήμερον πρὸς τὴν ταλαί-
πωρον ἀνθρωπότητα οἱ εἰς τὴν παγκόσμιον
σκηνὴν τολμῶντες νὰ ἐμφανίζονται ὡς
διαιτηταὶ τῆς τύχης αὐτῆς, αὐτοὶ δὲ οἱ
περινούστατοι καὶ μέγιστοι νομιζόμενοι τῶν
καλούμενων διπλωματῶν ἢ πολιτικῶν ἀν-
δρῶν τῆς; . . . Ὅποια οὐρανομήκης καὶ κα-
ταπληκτικῆς τῆς μίαις ἀπὸ τῆς ἄλλης
ἀπόστασις!

ΦΙΛΙΠΠΟΣ. I. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ.

ΑΡΕΣΚΟΝΤΑ ΤΟΙΣ ΠΟΛΛΟΙΣ.

Θεὲ μου, ἔλεγεν ὁ Δελῆ Μουσταφᾶς ἐ-
παίτης ἐν Σμύρῃ, δός μου ἢ τὸ καίμα-
καμλῆκι (διοικήσιν) τῆς Ῥόδου, ἢ τὸ τεζ-
γάκι (χρηματοκοσμίον) τοῦ Χασκὲλ Σα-
ράφ ἢ τὴν Γκιουζὲλ Χανοῦμ τοῦ Καρᾶ
μπέη ἢ Θεὲ μου, σὰν δὲν μοῦ δώκεις τί-
ποτ' ἀπ' αὐτὰ δός μου ἕνα ποτῆρι σαλέπι
κ' ἕνα κολουρι νὰ βουτιζῶ μέσα.

Ὁ Κύριος Ὁρρανήδης ἐξετάζων ποτὲ
τελειόφοιτόν τινα τῆς Ἰατρικῆς τῷ ἔδειξε
φύλλα καπνοῦ ἐρωτῶν τίνος φυτοῦ εἶναι.

ἀλλ' ὁ φοιτητὴς μας ἐγνώριζε τὸν καπνὸν εἰς ποῦ ρα κομμένον ἢ εἰς τοῦ μπεκί καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ. — Ἀλλὰ, φίλε μου, λέγει τότε ὁ ποιητὴς τοῦ Τίρι λίρι δὲν τὸ γνωρίζεις ἐν ᾧ καθ' ἡμέραν τὸ μεταχειρίζεσαι; Ἄ, κύριε Καθηγητά, τὸ γνωρίζω, εἶπεν ὁ εὐφυὴς καὶ ἐπιμελὴς φοιτητὴς εἶναι φασκομιλιά. Τὴν ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου Ὁρφανίδου δὲν γνωρίζομεν.

Ἀνθρωπὸς τις ἐργαζόμενος εἶχε κόψει ἓνα τῶν δακτύλων του ὀλοσχερῶς· προστρέξας δὲ εἰς τινὰ τῶν ἐν Σμύρῃ ἐπιστημῶν ἰατρῶν καὶ ἐρωτηθεὶς ποῦ εἶναι ὁ δάκτυλος; ὁ δυστυχὴς ἀπήντησεν ὅτι τὸν ἀφῆκεν ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου. Θυμωθεὶς δὲ ὁ ἰατρὸς τοῦ εἶπε· σπεῦσον ἀμέσως νὰ τὸν εὕρῃ καὶ νὰ τὸν φέρῃς, ὅπως τὸν κολήσωμεν τώρα ὅπου εἶναι ἀκόμη ζεστόν τὸ μέρος.

Πολυμαθὴς τις Εἰρηνοδίκῃς ἐδίκαζέ ποτε κλέπτῃς κολοκυνθίων· ἀπαγγέλλων δὲ τὴν ἀπόφασιν τῷ ἐφάνῃ ἀπρεπὲς νὰ προσέφῃ τὴν λέξιν κολοκύνθια. Ὄθεν διὰ τὸ εὐπρεπέστερον ἐξελλήνισεν αὐτὴν ὡς ἐξῆς.

»Ἐπειδὴ ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων προέκυψεν, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι ἐκλεψάν τὰ ἀφροκύνθια κηπουροῦ Μ. διὰ ταῦτα κηρῶν τῷ αὐτοῦ ἐνόχους.»

Ἔνεκα τῶν ἤδη ὑπαρχουσῶν λίαν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἀπὸ κοινοῦ τὰ Ὑπουργεῖα τῆς Παιδείας προτίθενται νὰ ἐκδώσουν τὴν ἐξῆς διαταγὴν. «Πάντες οἱ ἐν Τουρκίᾳ διδάσκαλοι ὀφείλουσι νὰ φέρωσι διπλώματα ἀναλόγως τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχουσι. Ἢτοι οἱ φέροντες διπλωμα τοῦ Πανεπιστημίου νὰ ὦσιν Καθηγηταὶ εἰς τὰ διάφορα Γυμνάσια· οἱ δὲ ἀκροασθέντες μόνον μαθήματα τοῦ Πανεπιστημίου μὴ ὑποστάντες δὲ τὰς νεομισμένῃς ἐξετάσεις νὰ ὦσι διδάσκαλοι εἰς

τὰς τάξεις τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων· οἱ δὲ φέροντες ἀπολυτήριον τῶν Γυμνασίων νὰ ὦσι διδάσκαλοι τῶν διαφόρων ἀλληλοδιδασκτικῶν» καὶ ἄλλας τινὰς διατάξεις τὰς ὁποίας εἰσέτι ἀγνοοῦμεν. Ἄν λοιπὸν ἔχεται ἀληθείας τὸ τοιοῦτον συμβουλευόμεν ἀπὸ τοῦ δε τὸν διδάσκαλον Μ. νὰ λάβῃ τὴν προσήκουσαν αὐτῷ θέσιν δηλ. τὴν τοῦ ἀλληλοδιδάκτου ὡς καὶ ἄλλους τινὰς ἵνα μὴ ἐκδοθείσῃς τῆς διαταγῆς γίνωσι καταγέλαστοι.

Ἐν τινὶ πόλει οἱ αὐτόχειρες ἐθάπτοντο δημοσίᾳ δαπάνῃ, φιλάργυρός τις, λοιπὸν, Οἰκονόμος αὐτοκαλούμενος, ὡς συνήθως οἱ τοιοῦτοι κατ' εὐφημισμὸν αὐτοκαλοῦνται, αἰσθανόμενος ἐγγίζον τὸ τέλος του, κητοκτόνησεν, ὅπως οἰκονομίστᾳ θαπτικά του.

Ἄλλος ὅμως θέλων νὰ τὸν μιμηθῆ ἐλυπεῖτο τὰ πρὸς αὐτοχειρίαν ἀναγκαιούντα ἐξόδα.

Ἀνθρωπὸς τις εἰσῆλθεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὴν οἰκίαν Δικηγόρου τινος ἐν Σμύρῃ, αἰτῶν παρ' αὐτοῦ εὐτελεῆς τι ποσὸν τὸ ὅποιον τοῦ ὤφειλεν, ὁ δὲ Νομομαθὴς μας τοῦ ἀπήντησεν ὅτι θὰ σοῦ τὸ δώσω καὶ μὲν, ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ πέρασε μίαν ἄλλην ὥραν διότι τώρα ἡ γυναῖκα μου ἔχει σιδέρωμα. Πολὺ καλὰ λοιπὸν περνῶ μετὰ μεσημβρίαν· αἴφνης ἀκούει φωνὴν γυναικείαν λέγουσαν αὐτῷ. Ὅχι Κύριε σήμερον, διότι ὅλην τὴν ἡμέραν θὰ ἔχω σιδέρωμα.